

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

ЦІНА $1.00 РАЗ НА ТИЖДЕНЬ ONCE A WEEK PRICE $1.00

РІК CXIV П'ЯТНИЦЯ, 26 ЖОВТНЯ 2007 РОКУ ЧИСЛО 43 VOL. CXIV FRIDAY, OCTOBER 26, 2007 No. 43

Віктор Ющенко: „Голодомор – найбільша у світі трагедія“

ХАРКІВ. – Президент України Віктор Ющенко, виступаючи 23 жовтня на Другому засіданні Координаційної ради з підготування до 75-их роковин Голодомору-геноциду 1932-1933 років в Україні, закликав місцеву владу зробити все для гідного вшанування жертв Голодомору.

В. Ющенко охарактеризував Голодомор як найбільшу у світі трагедію, але відзначив те, що в Україні дуже мало усвідомлюють це, і значну провину за таку ситуацію він поклав на нинішню владу, у тому числі владу Харкова. За його словами, „тут наклав на себе руки прем'єр-міністер України Микола Скрипник, тут зарито в землю 2 млн. українців, але навіть не у кожному селі є про це пам'ятники“.

„Це ваш святий обов'язок, якого ви не розумієте, ви – неадекватні, – сказав В. Ющенко на адресу представників місцевої влади у залі. – Україна має колосальний борг перед історичною пам'яттю. Ми зробили занадто мало, ми по суті пасемо задніх. Вставайте з колін, не живіть мітами 1930-их років“.

На думку Президента, сьогодні дуже погано працює український архів, українська школа, ряд міністерств. Він поставив завдання перед представниками влади „гідно вшанувати тих, кого забрав Голод, оскільки без вшанування цієї історичної пам'яті марно говорити про майбутнє нації“.

Президент назвав 2008 рік Роком вшанування жертв Голодомору і закликав активно використати час для проведення відповідної роботи.

„Я зобов'язую всіх, хто представляє державну владу, сформулювати свою поведінку у найближчі місяці у контексті вшанування пам'яті загиблих у 1932-1933 роки“, – сказав В. Ющенко і висловив сподівання, що в Україні з'являться гідні меморіяли „невинно убієнних 10 млн. людей“.

Серед першочергових завдань він виділив створення Національної книги пам'яті, яка має закарбувати імена кожного невинно убієнного і назви всіх населених пунктів, що постраждали від геноциду. Книга пам'яті має стати „серцем“ Меморіялу у Києві, відкриття якого відбудеться восени 2008 року. (ББС)

Президент України Віктор Ющенко на другому засіданні Координаційної ради з підготування до 75-ми роковин Голодомору-геноциду 1932-1933 років в Україні.
Фото: УНІАН

Церкві св. Івана Хрестителя – 100 років

Роман Ричок

НЮАРК, Ню-Джерзі. – Українська греко-католицька церква св. Івана Хрестителя довголіттям завдячує християнським принципам, змістом яких є непохитна віра, яка була і буде основою згуртування церковної громади. Священики, диякони, диригенти хорів та окремі парафіяни своєю діяльністю, часом в несприятливих умовах, доклали великих зусиль для розвитку церковної громади. Зокрема це оо. Петро Понятишин, Мирон Данилович, Володимир Краєвський, Дмитро Лаптута – пароxи непересічних здібностей і працьовитости. Три пароxи Михайли – Гринчишин, Кучмяк, Вівчар за свої заслуги удостоїлися єпископського сану. Великі заслуги мають три дяко-учителі, диригенти хорів Теодозій Каськів, Михайло Добош і Михайло Стащишин.

Українська греко-католицька церква св. Івана Хрестителя в Нюарку, Ню-Джерзі.

У 1906 році в Нюарку було вже 145 українців, а серед них – група національно свідомих, відданих церкві, які вже в 1907 році заснували нову парафію.

У 1909 році оселився в Нюарку молодий, енергійний учитель народної школи Т. Каськів. В новій парафії він став дяко-учителем і заснував мішаний хор „Українське товариство „Боян“. „Боян“ став бажаною мистецькою частиною Літургії. У репертуарі хору були також народні і патріотичні пісні. „Боян“ став одним з кращих хорів в Америці, брав участь в програмах національних свят в Нюарку і околиці.

В 1914 році постає в Нюарку з ініціятиви і під керівництвом Т. Каськова „Комітет рідної школи“. Після кількарічної праці комітету в 1918 році придбано два будинки. В одному розмістилася школа, в другому – хор „Боян“, американсько-український аматорський театральний гурток, оркестра, будівельна позичкова спілка, відділи братських союзів.

У 1939 році, дякуючи зусиллям пароха о. Мирона Даниловича і Т. Каськова, більш як 10-літня праця завершується успіхом: в Нюарку відкривається щоденна Школа ім. Митрополита Андрея Шептицького і св. Івана Хрестителя. До школи записалось 20 дітей, а потім кількість їхня збільшувалася в міру того, як батьки переконувались у високому рівні

(Закінчення на стор. 13)

Відкрито пам'ятник Ярославі Стецько

КИЇВ. – На могилі колишньої голови Конгресу українських націоналістів і депутата Верховної Ради Ярослави Стецько на Байковому цвинтарі 21 жовтня відкрито пам'ятник. Поминальну службу провели священики трьох Українських Православних Церков. Вшанувати пам`ять Я. Стецько зібралися понад 500 осіб. Серед присутніх були політики і представники Секретаріяту Президента України.

Я. Стецько велику частину свого життя змушена була провести поза Україною, але в 1991 році повернулася на батьківщину і відразу стала однією з впливових постатей української політики. Вона була депутатом Верховної Ради трьох скликань і до останнього дня боролася за ідеали Української держави.

Президент України Віктор Ющенко у зверненні до учасників віча під час відкриття пам'ятника проголосив: „Життєвий шлях Слави Стецько – леґенди українського національного руху опору – став прикладом самовідданої боротьби за вільне і справедливе життя нашого народу у своїй власній державі. У підпіллі в часи національно-визвольного руху і в ув'язненні, у своїй діяльності в еміґрації, у політичних дискусіях у Верховній Раді України С. Стецько незмінно прагнула одного – зробити Україну справді незалежною, правовою демократичною европейською державою. Її світлий образ є зразком незламности духу, віри у священну перемогу національної ідеї. Вшановуючи пам'ять Я. Стецько, ми маємо об'єднати всі свої зусилля в розбудові сильної й заможної, авторитетної у світі Української держави. Слава Україні! Вічна пам'ять і слава її героям!“. *(УНІАН, Прес-служба Президента України)*

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

2008-ий рік – Рік пам'яті жертв Голодомору

КИЇВ. — Президент Віктор Ющенко 23 жовтня оголосив 2008 рік роком пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років. Про це Президент заявив у Харкові, виступаючи на Другому засіданні Координаційної ради з питань підготування заходів до 75-ої річниці Голодомору. В. Ющенко висловив упевненість, що в 2008 році в Києві й Харкові з'являться меморіяли, присвячені 75-річчю трагедії, почне працю Перший національний музей Голодомору, з'явиться велика кількість історичних праць на цю тему. Виступаючи в Харкові, В. Ющенко розкритикував представників різних рівнів влади за недостатню працю з увічнення пам'яті Голодомору. В 2006 році Верховна Рада визнала Голодомор 1932-1933 років геноцидом проти українського народу. 25 листопада Україна вшанує пам'ять жертв голодоморів і політичних репресій. У висліді Голодомору 1932-1933 років загинули від 7 млн. до 10 млн. осіб. *(Інститут Масової Інформації)*

Україна закликає ООН визнати Голодомор геноцидом

НЮ-ЙОРК. — За інформацією центру новин ООН від 19 жовтня, представник українського Міністерства закордонних справ Петро Доценко під час виступу в Генасамблеї ООН зазначив, що такий крок буде внеском у запобігання геноциду й іншим злочинам проти людства в майбутньому. 18 жовтня під час 34-ої сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО заступник міністра українського МЗС Володимир Огризко закликав країни-члени цієї організації підтримати ініційовану Україною резолюцію про відзначення пам'яті жертв Голодомору. Верховна Рада України і низка парляментів та інших органів чужоземних держав вже визнали Голодомор в Україні геноцидом проти українського народу. *(Радіо „Свобода")*

Франція зареєструвала законопроєкт про Голодомор

ПАРИЖ. — Французька Національна асамблея 20 жовтня зареєструвала законопроєкт про визнання Голодомору 1932-1933 років геноцидом проти українського народу. Про це повідомляє українська служба Бі-Бі-Сі, зазначивши, що якщо законодавча ініціятива швидко назбирає на свою підтримку 100 підписів, пропозицію буде розглянуто в найближчий час. Законопроєкт про визнання українського геноциду запропонований депутатом від Півночі Крістіаном Ванетом. Торік він також виступив з аналогічною законодавчою ініціятивою, але через підготування до парляментських виборів, які відбулися у Франції в червні цього року, проєкт не встигли розглянути. Нинішня законодавча ініціятива присвячена 75-ій річниці Голодомору. Французький депутат правої політичної орієнтації вважає, що усі геноцидні злочини, скоєні упродовж XX століття, мусять бути офіційно засудженими. За два дні, що минули з моменту реєстрації проєкту, документ здобув близько двох десятків прихильників. *(УНІАН)*

У Києві зустрілися міністри оборони країн ПСЕ

КИЇВ. — Серед тем, які Секретар Департаменту оборони США Роберт Ґейтс обговорив з керівництвом України, були пляни розміщення елементів протиракетної оборони в Східній Европі та реформа української армії. Про це та інше йшлося на засіданні Ради міністрів оборони країн Південно-Східньої Европи (ПСЕ), що почалася 22 жовтня в Києві. Головним питанням був розгляд заяви України щодо її прагнення приєднатися до угоди про багатонаціональні миротворчі сили Південно-Східної Европи. „Угода спрямована на те, щоб забезпечити рівномірну участь всіх країн-учасниць у миротворчій діяльності в таких складних реґіонах, як Південно-Східня Азія", – сказав директор військових програм Центру Разумкова Микола Сунгуровський. Утім, приєднання України до цієї угоди лише підтвердить миротворчу позицію держави, як учасника спільної безпеки, жодних зобов'язань щодо відсилання українських військових до конфліктних зон у реґіони цей документ не містить. Підписання угоди, швидше за все, викличе неґативну реакцію окремих політичних сил, хоча миротворчі акції нині мають не стільки аспект збройного протистояння, скільки гуманітарну місію, тобто постконфліктну відбудову країни, що постраждала, відзначає експерт. Також на засіданні розглянули проблеми, які виникли у зв'язку зі згодою европейських країн на реформування ЕС, і сектору безпеки та оборони в тому числі, тож міністри оборони шукатимуть нових підходів до організації військових сил та нові шляхи взаємодії ЕС і НАТО. Тим часом Україна приєдналася до Угоди про Багатонаціональні миротворчі сили країн Південно-Східньої Европи (ПСЕ). Про це 22 жовтня сказав міністер оборони України Анатолій Гриценко. За його словами, угода була підписана того ж дня під час засідання Ради міністрів оборони країн Південно-Східньої Европи у Києві. А. Гриценко зазначив, що йому „дуже приємно, що це найбільша зустріч на такому рівні і за кількістю її учасників". За його словами, найближчим часом ця угода буде внесена на ратифікацію в парлямент і буде визначено її остаточний формат. *(„День", „Німецька хвиля")*

В. Ющенко звільнив двох губернаторів

КИЇВ. — Президент Віктор Ющенко звільнив Івана Стойка з посади голови Тернопільської обладміністрації й призначив тимчасово виконуючим обов'язки на цьому пості Юрія Чижмаря. Відповідні укази Президент підписав 23 жовтня. Відповідно до указу, І. Стойка звільнено у зв'язку з обранням його народним депутатом. Член Народного Руху України І. Стойко кандидував на позачергових парляментських виборах за списком бльоку „Наша Україна – Народна самооборона". Він очолював Тернопільську обладміністрацію з 4 лютого 2005 року. Ю. Чижмар з 21 вересня 2006 року працював керівником служби глави Секретаріяту Президента України. Роман Ткач був звільнений з посади глави Івано-Франківської обласної державної адміністрації у зв'язку з обранням народним депутатом України. Іншим указом Президент призначив Миколу Палійчука тимчасово виконуючим обов'язки глави Івано-Франківської обладміністрації. Р. Ткач очолював обладміністрацію з 7 лютого 2005 року. На позачергових парляментських виборах кандидував за списком блоку „Наша Україна – Народна самооборона". Член Народного Руху України. *(„Кореспондент")*

Україна ввійшла в першу сотню

КИЇВ. — Україна зайняла 92-ге місце в оцінюванні свободи слова міжнародної організації „Репортери без кордонів". Про це йдеться в повідомленні організації. Таке ж місце зайняла Малаві. До першої десятки увійшли: Ісляндія, Норвегія, Естонія, Словаччина, Бельгія, Фінляндія, Швеція, Данія, Ірляндія та Портуґалія. У повідомленні наголошується, що всі европейські країни показали дуже високий рівень свободи слова, і лише Болгарія (51-ше місце) і Польща (56-те місце) відстають від цих показників. Натомість група країн, що розвиваються, потрапили у верхні місця оцінювання. Тринідад і Тобаґо посіли 19-те, Мавританія і Намібія розділили 25-те, Ґана зайняла 29-те, Уруґвай – 37-ме, а Нікараґуа – 47-ме місце. США одержали 48-ме місце, поліпшивши свій показник на 5 пунктів порівняно з 2006 роком. Серед країн СНД найвільнішу пресу мають Грузія та Вірменія, які займають, відповідно, 66-те та 77-ме місце. На 81-му місці – Молдова, Таджикистан зайняв 115-те місце, Казахстан – 125-те, Азербайджан – 139-те. Росія зайняла 144-те місце, Білорусь – 151-ше. Останнє, 169-те місце зайняла Еритрея. „Репортери без кордонів" складають це оцінювання на підставі опитування 15 організацій, які займаються вивченням свободи висловів, своїх 130 кореспондентів, журналістів, експертів, юристів і захисників прав людини. Опитування є анкетою з 50 питань про свободу слова в країні опитуваного. Оцінювання представлено у 169 країнах, решта країн не включені через брак даних про них. У 2006 році „Репортери без кордонів" поставили Україну на 105 місце в оцінюванні свободи слова. *(УНІАН)*

Посол США на Фулбрайтівській конференції в Києві

КИЇВ. — 19 жовтня Посол США в Україні Віліям Тейлор виголосив промову перед зборами учасників Програми ім. Фулбрайта в Україні, на відкритті 10-ої щорічної Фулбрайтівської конференції „Український проєкт в XXI ст.". Конференція відбулася в Інституті післядипломної освіти Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. З 1992 року Програма ім. Фулбрайта прагне до зміцнення взаєморозуміння між народами США та України. За цей час понад 200 українців провели рік наукової праці в США, і понад 100 американців займалися науковою та викладацькою працею в Україні. Українські випускники Програми ім. Фулбрайта беруть активну участь в інтелектуальному та освітньому житті України. Фулбрайтівське товариство організовує літні школи для викладачів, влаштовує конференції і долучається до створення наукових та викладацьких програм. Українські науковці мають змогу брати участь у наукових заходах різних країн світу. *(Посольство США в Києві)*

Пластуни запишуть авдіокнижки для незрячих

ЛЬВІВ. — З 18 жовтня львівські пластуни записують авдіокнижки (підручники наукової літератури) для студентів з вадами зору. Запис виконується на спеціяльній студії звукозапису УТОС (Українського товариства сліпих), з залученням при цьому 50 добровольців-пластунів. Усього мають записати 60 книжок. Кожен доброволець отримає книжку на 200-300 сторінок та матиме два тижні на її озвучення. Навчальна література, підручники та інше – це ті речі, які необхідні студентам для здобуття своєї професії. Зараз, щоб отримати певний підручник члени Українського товариства сліпих, мають замовити її, а потім чекати, поки її запишуть в авдіоформаті. Часто цей процес затягується надовго, оскільки не завжди є добровольці, здатні присвятити свій час для цього. За словами представниці Пласту Софії Папірник, незрячі люди, які об'єднані в УТОС, вже не вперше звертаються за допомогою до різних організацій. Окрім пластунів, до участи зголосилися й просто молоді люди, поза організацією. *(Інститут Масової Інформації)*

1 листопада Україна розпочне головування в ОЧЕС

КИЇВ. — 1 листопада Україна розпочне піврічне головування в Організації Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС), повідомив 9 жовтня речник Міністерства закордонних справ Андрій Дещиця. Напередодні, 25 жовтня, в Анкарі відбудеться засідання Ради міністрів закордонних справ країн-членів ОЧЕС з участю української делеґації на чолі з міністром закордонних справ України Арсенієм Яценюком, у ході якого Туреччина передасть головування в Організації Україні у відповідності до передбаченого статутом Організації поазбучного порядку ротації. Статутом ОЧЕС визначено, що головуюча країна-член Організації спрямовує її діяльність, зокрема працю постійного міжнародного секретаріяту та функціонування робочих органів, на досягнення цілей, визначених установчими документами, рішеннями глав держав та Ради міністрів закордонних справ. *(Укрінформ)*

НА ТЕМИ ДНЯ

Московський вандалізм на Говерлі

ПАРСИПАНІ, Ню-Джерзі. – Люттю від безсилля – так можна назвати скоєне Евразійським союзом молоді на Говерлі неподобство. Піднявшись на найвищу в Україні гору, ошаліла від ненависти до нашої нації і до незалежности Української держави група послідовників московського академіка Олександра Дуґіна, головного ідеолога Евразійської імперії, до якої, за задумом цього „вождя", має увійти Україна, зневажила встановлені там українські національно-державні символи. А саму Говерлю перейменувала на „пік Сталіна". Ще раз переконуємося, що „евразійці" і їхні ідейні надхненники не мають ніякого іншого способу звернути на себе увагу, крім звичайнісінького хамства. О. Дуґінові українське правосуддя заборонило в'їжджати в Україну, також на українській території заборонена будь-яка діяльність Евразійського союзу молоді, однак, паперовими заборонами їх не стримаєш: треба міцненько взяти їх за комір!

Як тихцем, по-гадючому, ці „герої" виповзли на Говерлю, так само й сповзли з неї і втекли до Москви, а вже звідти на веб-сайті ЕСМ пояснила, яка „висока ідея" ними керувала, (перекладаємо з російської): „Цим безпрецедентним актом евразійського ентузіязму Евразійський союз молоді заявляє, що період так званої „незалежної України" закінчується. Замість потворного лімітрофного утворення ми збудуємо Велику Україну у складі Евразійської імперії".

Служба безпеки України, надавши цій черговій московській провокації належної уваги, швидко встановила дійових осіб „десанту" на Говерлю. Це громадянин України Леонід Савін, який мешкає в Москві і належить до активістів ЕСМ, а також громадяни Росії Олександер Бовдунов і Валерій Мантров.

У заяві прес-центру Служби безпеки України говориться:

„...СБУ отримала матеріяли, які свідчать, що цей ганебний вчинок координували з території Російської Федерації керівники ЕСМ Павло Заріфулін та Олександер Дугін, яким Службою безпеки в червні 2006 року, відповідно до вимог статті 25 Закону України „Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства", було заборонено в'їзд в нашу державу терміном на п'ять років. Встановлено, що зловмисники 12 жовтня ц.р. прибули в Україну – спочатку до Сум та Києва, а у подальшому переїхали до підніжжя гори Говерля та здійснили сходження на неї.

Після підйому на вершину гори вказані особи за допомогою принесених із собою інструментів імітували спилювання деталей конструкції у вигляді малого Герба України та нанесли фарбою на пам'ятний знак Конституції України емблему ЕСМ. Прапора України на той час на флагштоку не було. Після цього зловмисники зняли свої дії на камеру мобільного телефону і, зробивши на неї ряд фотознімків, спустилися з гори та потягом залишили територію України.

Увечері 17 жовтня ц.р. Л. Савін змонтував знімки, додавши зображення розбитих гранітних плит, пошкоджених металевих частин тощо, і 18 жовтня ц.р. розмістив їх на веб-сайті ЕСМ разом з відеороликом, на якому імітується перепилювання тризубу (насправді ця деталь флагштоку знімається).

Наявні у розпорядженні СБ України матеріяли свідчать про те, що вказані вище протиправні дії були сплановані на території Російської Федерації. Крім цього, встановлено, що фотографії, на яких зображено спилювання тризубу, розбивання плити та пошкодження інших знаків, є зфабрикованими, про що свідчать висновки оперативно-слідчої групи.

На даний час державні символи та пам'ятний знак Конституції України, розташовані на горі Говерля, перебувають в первинному стані...".

Вандалізм росіян на Говерлі був, природна річ, предметом обговорення в Секретаріяті Президента України. Голова Секретаріяту Віктор Балога назвав обурливий вчинок „евразійців" „цинічним замахом на українськість, зухвалим викликом владі і суспільству України". Він справедливо вважає, що „правоохоронним органам і спеціяльним службам потрібно рішуче застосувати весь інструментарій протидії, наданий Законом. Млявість у цьому питанні обернеться проти суспільства і держави".

А Спілка Української Молоді в Україні у своєму зверненні до Посольства Російської Федерації в Києві підкреслює, що „такі вчинки ображають кожного громадянина України, розпалюють міжнаціональну ворожнечу, сприяють погіршенню міждержавних українсько-російських стосунків, що приводить до неґативного ставлення до уряду Російської Федерації, котрий дозволяє існування і діяльність подібних шовіністичних та ксенофобських організацій на території Росії...".

Московські провокатори саме на мляву відповідь з боку України й розраховують. Не дати їм належної відсічі – означає заохочувати загонистих „евразійців" до нових „подвигів". На жаль, офіційний Київ вже не один раз у подібних ситуаціях змовчав, коли треба було рішуче діяти. Коментуючи цей новий антиукраїнський злочин на Говерлі, українська письменниця Любов Голота сказала кореспондентові Радіо „Свобода": „Не пам'ятаю жодного випадку протягом принаймні п'яти останніх років, коли б людину покарали за отакі провокації... Ми бачили, як дерли наші національні прапори, чули, як деякі політичні сили вступали у великий конфлікт з Конституцією України, однак, ніхто не ніс жодної в ідповідальности...".

Прикро це усвідомлювати. Можливо, й не варто на кожному розі кричати про небезпеку з боку Росії, але тримати в пам'яті цю небезпеку – святий обов'язок Української держави. Національна свобода і незалежність – це не те, чим можна ризикувати.

П. Ч.

Піднявшись на вершину Говерли, зловмисники за допомогою принесених із собою інструментів імітували спилювання деталей конструкції у вигляді малого Герба України та нанесли фарбою на пам'ятний знак Конституції України емблему ЕСМ. *Фото: УНІАН*

У Москві переслідують Бібліотеку української літератури

ПАРСИПАНІ, Ню-Джерзі. – 12 жовтня у Москві звільнено одного з засновників Бібліотеки української літератури – Юрія Кононенка. Прес-служба реґіональної громадської організації „Українці Москви" поширила заяву до посадника Москви Юрія Лужкова з протестом проти переслідування Бібліотеки української літератури та Ю. Кононенка – відомої постаті українських громадських організацій Росії, заступника голови Об'єднання українців Росії, голови Товариства шанувальників української книги, завідувача відділу російської україніки бібліотеки. Ю. Кононенко є одним з найстарших і найбільш професійних працівників, автором книги про історію бібліотеки, якій вже понад 100 років.

Це не перше звільнення кваліфікованого співробітника бібліотеки. Три місяці тому звільнили сімох бібліотекарів зі знанням української мови. Політична кампанія, покликана перепрофілювати бібліотеку, почалася ще півроку тому. Московська влада вирішила, що бібліотека стане Бібліотекою народів Росії, а не українською. Будинок бібліотеки пікетували представники молодіжної організації „Місцеві", які звинуватили її працівників у популяризації „шкідливих для Росії українських літераторів і діячів української культури".

Голова Ради Об'єднання українців Росії та Федеральної національно-культурної автономії „Українці Росії" Василь Дума у заяві для преси пише: „Бібліотека української літератури в Москві була, є і буде. У російській столиці працюватиме бібліотека, яка і надалі буде вести активну просвітницьку діяльність серед росіян, знайомити читачів з українською історією, літературою і культурою. Як член Ради Федерації я докладу максимум зусиль, щоб виконувались ті вимоги до роботи бібліотеки, про які під час її відкриття говорили члени московського уряду, члени Федеральних зборів і Верховної Ради, видатні діячі культури і мистецтва. Хочу також підкреслити, що у Юрія Кононенка величезні заслуги перед українським національно-культурним рухом в Росії, він принесе ще багато користи українському рухові в Росії".

З приводу подій у Москві до „Свободи" надійшло звернення Світового Конґресу Українців до Президента України Віктора Ющенка з проханням звернути увагу на порушення в Росії людських і національних прав українців. Свої протести до Ю. Лужкова і проводу Росії переслали до „Свободи" також Сахалінська реґіональна громадська організація „Київська Русь" (голова Микола Засенко), Товариство української культури Єкатеринбурґу (голова Олена Букей) та інші.

20 жовтня керівники Об'єднання українців Росії Ю. Кононенко і Валерій Семененко взяли участь у програмі московської радіостанції „Ехо Москви", присвяченій переслідуванню української бібліотеки.

Л. Хм.

ЦИТАТА ТИЖНЯ

„Ми перебували у конфліктних стосунках з Радянським Союзом. Куба була експортером революції в Америці. Також Радянський Союз субсидував цілі уряди в Европі, ми мали справу з Варшавським договором. Країни, що входили в нього, витрачали на озброєння набагато більше, ніж зараз. А тепер нема нічого подібного до ґльобального конфлікту. В Україні є деякий інтерес до вступу в НАТО, але є і дуже суттєва антинатовська опозиція. Тож, я думаю, треба дивитись, як там розвиватимуться справи".

Секретар Департаменту оборони США **Роберт Ґейтс**

Про зимовий час

У неділю, 28 жовтня, Україна переходить на зимовий час. Дія літнього часу скасовується о 4-ій годині ранку переведенням годинника на одну годину назад.

У США такий перехід відбудеться в неділю, 4 листопада, о 2-ій год. ночі. Зимовий відлік часу в США триватиме до 9 березня 2008 року.

АМЕРИКА І СВІТ

Каліфорнійські пожежі досягли Мехіко

ЛОС-АНДЖЕЛЕС, Каліфорнія. — Лісові пожежі впродовж останніх трьох днів у південній Каліфорнії, котрі знищили понад тисячу будинків і змусили евакуювати звідти майже мільйон осіб, досягли мексиканської території. Мехіканські пожежники, що прибули на підмогу американським колеґам, були змушені терміново повернутися на батьківщину. Боротьбі з пожежами заважають вітри. У зв'язку з ситуацією, яка склалася, влада штату Каліфорнія евакуює населення з окремих районів. Ситуацію ускладнює і практично нульова видимість на територіях, охоплених пожежами. Офіційні дані про число потерпілих у результаті пожеж у Мехіко поки не поширювалися. Евакуацію вже називають наймаштабнішою за всю історію штату. 23 жовтня стало відомо про п'ять загиблих у висліді пожеж, ще декілька десятків осіб, у тому числі 16 пожежників, одержали опіки й отруєння. У Малібу, навколо Лос-Анджелесу і в окрузі Сан-Дієґо згоріли 1.5 тис. будівель. Президент США Джордж Буш оголосив надзвичайний стан федерального рівня у сімох округах. А 25 жовтня особисто він відвідав Каліфорнію. *(Радіо „Свобода", „Кореспондент")*

Турецька армія увійшла до Північного Іраку

АНКАРА, Туреччина. — Підрозділи турецької армії, що узяли в щільне кільце курдських сепаратистів на кордоні з Іраком, 24 жовтня увійшли до Північного Іраку, повідомляє місцева газета „Ені Шафак». Турецький спецназ, підтримуваний з повітря, переслідує курдських бойовиків, винищувачі F-16 і артилерія завдають точкових ударів по таборах Робочої партії Курдистану (РПК) на глибині до 50 кілометрів суміжної території. Газета „Заман", зі свого боку, повідомляє, що акція з використанням авіації проводиться на глибину 40 кілометрів. За її даними, США поінформовані про проведення трансграничної акції, і з американською стороною здійснюється обмін розвідувальною інформацією. Інформація газет поки не отримала підтвердження з інших джерел, перш за все військових. *(УНІАН)*

Ракетний щит у Европі необхідний „терміново"

ВАШІНҐТОН. — Президент США Джордж Буш заявив у Вашінґтоні, що система американської протиракетної оборони є необхідною „терміново", бо загроза від Близького Сходу є реальною. Промовляючи 23 жовтня у Національному оборонному університеті США, Дж. Буш запевнив, що загроза іде не від Росії, а з Ірану, який може мати міжконтинентальні балістичні ракети до 2015 року. Раніше секретар Департаменту оборони Роберт Ґейтс сказав, що США можуть дозволити росіянам доступ на плановані американські протиракетні бази в Европі. Росія активно виступає проти плянів США створити базу для перехоплювання ракет у Польщі і радарну станцію в Чехії. США кажуть, що такі бази потрібні на випадок ракетної загрози з боку Ірану. Якщо Іран матиме ядерну зброю, він може призвести до Третьої світової війни, заявив 17 жовтня Президент США. Він також сказав, що ті, хто не бажає цієї війни, мають бути зацікавлені в тому, щоб не дозволити Іранові володіти ядерною зброєю. Іран відкидає підозри західних країн у тому, що його ядерна програма передбачає створення ядерної зброї. Водночас Дж. Буш черговий раз висловив сподівання, що суперечку довкола атомної програми Ірану ще можна вирішити дипломатичним шляхом. Але Р. Ґейтс також сказав у Празі, що Вашінґтон може відкласти початок праці таких баз до часу, коли потенційна ракетна загроза буде підтверджена. Росія відреаґувала закликом до Вашінґтону надіслати свої конкретні пропозиції до розгляду у Москву. „Ми готові розглянути будь-які пропозиції США у цій сфері, але для цього слід отримати їх офіційними каналами". Президент Володимир Путін раніше остеріг, що Росія вийде зі ще однієї міжнародної угоди про зменшення озброєнь – у той час, як триває суперечка Москви з США довкола плянованих американських баз протиракетної оборони у Східній Европі. *(ББС, Радіо „Свобода")*

Великобританія – за твердий підхід до Ірану

ЛОНДОН. — Прем'єр-міністер Великобританії Гордон Бравн заявив про необхідність твердого підходу до іранської ядерної програми. „Ми абсолютно чітко заявляємо про наміри домагатися запровадження в рамках ООН нових санкцій проти Ірану. Крім того, ми пропонуємо запровадити суворіші санкції з боку Евросоюзу. Іран повинен знати, що ми проти ядерних амбіцій цієї країни", – сказав прем'єр. У той же час представники Евросоюзу та Ірану назвали конструктивними переговори у Римі з ядерних проблем 23 жовтня. Голова іранської делеґації Саїд Джалілі заявив: „Усі питання, які обговорюються зараз як проблеми у взаєминах між Европою та Іраном, не лише можуть перестати бути проблемами, але й дозволять в майбутньому розвивати двосторонні взаємини". Представник керівництва Европейського союзу Гав'єр Солана підтвердив, що нове коло переговорів може відбутися наприкінці листопада. Напередодні зустрічі 23 жовтня президент Ірану Махмуд Ахмадінеджад знову заявив, що його країна не збирається відмовлятися від ядерної програми, як цього вимагає світова спільнота. *(Радіо „Свобода")*

Европа пропонує „блакитну карту"для міґрантів

СТРАСБУРҐ, Франція. — Европейська Комісія пропонує запровадити у країнах ЕС щось подібного до так званої американської „зеленої карти". Европейська „блакитна карта" дозволятиме залучати кваліфікованих іміґрантів для проживання і праці в країнах Евросоюзу. Комісія заявляє, що у найближчі 20 років в Европі не вистачатиме до 20 млн. працівників у таких галузях, як машинобудування та інформаційні технології. Пропозиції вже викликали чимало суперечок. Проти нього виступили Голяндія, Німеччина і Австрія, але плян буде обов'язковим для розгляду, якщо ідею підтримають більшість країн ЕС. (ББС)

У Багдаді зникла кореспондентка

БАГДАД, Ірак. — Журналістка Радіо „Свобода"–„Вільна Европа", яка працює для арабськомовного відділення Радіо „Вільний Ірак", зникла 23 жовтня вранці, після того, як вирушила на інтерв'ю. На місце інтерв'ю вона не з'явилася, також немає сліду від її автомобіля, тіло застреленого водія знайшли на вулиці. Президент Радіо „Свобода-Вільна Европа" Джеф Гедмін висловив велику стурбованість з приводу зникнення журналістки і пообіцяв, що корпорація зробить усе можливе, щоб повернути свою колеґу неушкодженою і здоровою. „Ми перебуваємо в контакті з багдадськими офіційними особами і родиною журналістки", – повідомив він. *(Радіо „Свобода")*

Заклик Кондолізи Райс щодо енерґоносіїв

ВАШІНҐТОН. — Держсекретар США Кондоліза Райс звинуватила Москву у використанні енерґоносіїв як зброї зовнішньої політики. „Ми поважаємо інтереси Росії, але нічиїм інтересам не буде користи, якщо Росія буде використовувати своє багатство, нафтогазове багатство, як політичну зброю або ставитися до своїх незалежних сусідів як до сфери свого впливу", – заявила вона 22 жовтня. К. Райс, яка відвідала Москву тиждень тому, визнала, що існує „певна віддаленість" між Москвою і Вашінґтоном, хоча відкинула припущення про повернення до ери холодної війни. На її думку, не слід засуджувати розпад соціялістичної імперії, який Президент Росії Володимир Путін якось назвав „найбільшою геополітичною катастрофою XX ст.". „Ми не вважаємо, що об'єднання Европи і свобода з 1991 року – несправедливі. Свобода людей вибирати уряди і свобода урядів вибирати свій шлях є джерелом безпеки, а не загрози", – сказала К. Райс. „Росія повернула собі деяку силу і згуртованість. Але іноді ми побоюємося, що це означає повернення в старі часи", – додала вона. У той же час К. Райс підкреслила, що Захід бачить зміни в пострадянській країні. „Поки Росія – не Радянський Союз", – сказала вона. Як відомо, Росія, будучи ключовим постачальником енерґоносіїв в Европу, неодноразово зменшувала або припиняла постачання через суперечки з сусідніми державами. *(„Українська правда")*

Польські ліберали перемогли на виборах

ВАРШАВА, Польща. — У Польщі на позачергових виборах 21 жовтня опозиційна ліберальна партія „Громадянська плятформа" впевнено перемогла праву партію прем'єра Ярослава Качинського, який керував країною впродовж двох років. Провідник „Громадянської плятформи" Доналд Туск обіцяє нормалізувати напружені стосунки Польщі з ЕС, а також вивести польських вояків з Іраку. „Громадянська плятформа" набрала понад 40 відс. голосів, але все вказує на те, що все ж таки не зможе сама правити країною, оскільки до цього бракуватиме її кільканадцятьох депутатів. „Закон і справедливість" зазнав поразки, але як опозиція з підтримкою понад 30 відс. у парляменті надалі залишається впливовим чинником на політичній сцені. Перед виборами чимало оглядачів ще надіялось, що коаліція двох перших сил країни можлива, але провідник правих Я. Качинський сказав: „Я виключаю коаліції з „Громадянською плятформою"". Як показують опитування громадянської думки, більшість поляків, як два роки тому, так і тепер, хотіло б саме коаліції лібералів з правими. Мабуть, знов доведеться полякам погодитись з необмеженими амбіціями провідників, які не дозволять створити понад 70-відс. більшість у парляменті. Коли пройде буря виборів, виявиться, що ліберали також однозначно відстоюватимуть польську позицію, користуючись лише іншою риторикою. *(ББС)*

На засідання уряду РФ не пускатимуть журналістів

МОСКВА. — З 18 жовтня на засідання російського уряду перестали пускати журналістів, пише „Независимая газета". Нововведення мотивоване тим, що преса „заважає проведенню засідань у діловому режимі". Автори публікації вказують на те, що після критичних зауважень прем'єра Віктора Зубкова міністри скаржаться на їх публічний характер. На думку членів уряду, трансльована телеканалами критика підриває їх авторитет у реґіонах. Як відомо, діяльність В. Зубкова на посаді глави кабінету міністрів почалася з кадрових перестанов. 25 вересня звільнено міністра охорони здоров'я Михайла Зурабова, міністра реґіонального розвитку Володимира Яковлєва. (*Інститут Масової Інформації)*

Дев'ять заарештованих у справі А. Політковської

МОСКВА. — У справі про убивство журналістки Анни Політковської заарештовано дев'ять осіб, яким висунули звинувачення. Найпомітнішим серед них є підполковник Федеральної Служби Безпеки – спадкоємиці КҐБ. Стверджується, що саме він передав інформацію про домашню адресу А. Політковської, що зрештою опинилася в руках особи, яка впритул застрелила її в багатоквартирному будинку. Прокуратура каже, що знає, хто стріляв, але та особа ще не затримана. Поміж затриманих і звинувачених також немає осіб, які замовили убивство. Є підозри, що знищення А. Політковської пов'язане з тим, що вона гостро критикувала російський уряд і поведінку російських вояків у Чечні. *(ББС)*

Пам'ятаймо про Голодомор 1932-1933 років в Україні!

У річницю Великого голоду

Д-р Роман Ричок з Мейплвуду, Ню-Джерзі, надіслав до „Свободи" збережене у його архіві слово Митрополита Мстислава, яке за його дорученням прочитали на Вербну Неділю, 23 квітня 1978 року.

Наше життя, як та гірська річка-бистриця. Прудко спливають її води з гір. По дорозі затримують їх часом кам'яні пороги, вдаряючи в які вода розсипається на мільйони краплин – людських сліз. Буває, що від сильного зудару вода плаче людським голосінням або гнівно нарікає, кличучи до помсти за людські кривди, бо річка – невід'ємна частина людського єства і буття. Коли річка тече рівниною, серед пишних зелених лук і гаїв, її вода повна чудодійної сили, – вона оживлює все довкілля, а людину обдаровує радістю життя та надхненням до творчого буття. Що іншого несе гірська річка-бистриця, – її люди бояться. Часто-густо її води вкорочують людське життя і нищать дорібок кількох поколінь, заливаючи довкілля й обертаючи його в руїну.

Саме в парі з такою річкою-бистрицею йде в останньому столітті життєвий шлях українського народу. Збірна душа українського народу, разом з гірською водою, або жалісно голосить, або гнівно волає о помсту. Голосить, бо спокійні, життєдайні і повноводні українські ріки ворог висушив або заболотив, доводячи цим людей до злиднів, або благає о помсту, бо той же ворог збезчестив друге життєдайне джерело нашого народу – родючу українську землю, пошматувавши її й скропивши сльозами і кров'ю неповинних – дідів і батьків та братів і сестер наших.

Та хоч яке бистротекуче і повне тяжких іспитів теперішнє наше життя, хоч сучасна дійсність і краде нам час та не дає змоги глянути у минуле і вчутись у майбутнє, проте – Боже Провидіння дає кращим серед нас силу не загубити з зору і не пустити в забуття тяжкі іспити минулого, щоб не збочити з шляху до світлішого майбутнього.

Саме у ці дні, коли готуємось до Великодня і зустрічі з Христом-Страдником, як та гостра стріла пронизує мозок згадка про Великий голод на Україні, до якого 45 років тому свідомо довела ненажерлива на людські страждання Москва, поспішаючи цим злозадумом сточити силу українського народу й довести його до небуття. Є ще серед нас ті, перед очима яких стоять вимерлі села і чорні хоругви над порожніми хатами. Є ще й ті, які переховують у своїй пам'яті останній передсмертний погляд очей своїх рідних і найближчих, що корчились у муках голодової смерти. Мерещаться ще у темряві ті, що з людської немочі стали людожерами.

Не викреслити з народної пам'яті й валку людських істот, що йшли у світ за-очі, щоб знайти, випросити або і вкрасти шматок хліба, не так для себе, як для своїх найближчих, передусім своїм малятам. Не забувати й „биндюгів", на платформах яких звозили на старі і нові цвинтарища закостенілі людські трупи. Були це вже гори хмизу, з покритих людською шкірою кісток. Звозили їх переважно до ярів і балок, а пригортати землею над ним ворог змушував тих, що ще не дійшли. Водночас ворог робив усе, щоб приховати своє злодіяння та притупити людську пам'ять про мільйони мучеників Великого голоду. На їхніми збірними могилами Москва будувала заводи та висотні будинки, не враховуючи, що цим самим ставить „пам'ятники" московському пануванні на Україні й залишає свідоцтво нелюдського знущання над чужим їй по крові й кості народом...

Віщий Тарас Шевченко дочув гомін давніх українських могил, що з вітрами говорили та доносили наступним поколінням нашого народу про славне минуле України, яке виростало на родючому ґрунті української душі, часто-густо скропленої перед тим сльозами й кров'ю попередників. Гомін стародавніх українських могил надихнув Тараса Шевченка до довершування недовершеного попередниками. До цього самого і він кликав палким і владним словом наступні покоління нашого народу. Дочули його поклик чисті серцем і нелукаві розумом і пішли на ще тяжчі іспити...

Одним із чергових іспитів став Великий голод 1932-1933 років, за ним ідуть інші. Стократ множаться з року на рік відомі й невідомі могилки українських страдників і мучеників. Голос із їхніх могил поєднався з голосом стародавніх. Разом вони взивають Всевишнього не так про помсту над людоненависниками, як про змилування над нашим народом-страдником і наближення йому всеукраїнського Великодня. Наше ж покоління вони кличуть до самоочищення та здійснення тих ідеалів, за які своє життя віддали попередники. Скеровано цей заклик зосібна до нас, що на вольній волі знайшлися, пригадуючи нам, що над поневоленою Україною ще й досі лопочуть чорні хоругви.

Українська Православна Церква, що живе і діє нині тільки поза межами Батьківщини, дбайливо переховує пам'ять про мучеників і страдників українських, зокрема жертв Великого голоду. На молитовний спогад про них українська вільна громада поставила величну Церкву-пам'ятник. Щороку, на цвинтарі коло неї, збираються тисячі рідних їм, щоб помолитись за їхні праведні душі й дати свідоцтво, що жертва попередників не пішла в забуття. Збиремось ми і цього року на Всеукраїнському Цвинтарі – Пантеоні, щоб загострити нашу пам'ять та дати нове приречення вірности ідеалам спочилих попередників.

Сьогодні Вербна Неділя, за тиждень Великдень. У своєму листі, писаному до нас усіх напередодні останнього за його життя Великодня 1926 року, великий страдник нашого народу – Симон Петлюра писав: „Як будете в церкві на 12 євангеліях, слухатимите Слово Боже про Страсті Христові, як будуть носити Святу Плащеницю біля церкви, як співатимуть „Христос Воскрес", – згадайте про мучеників України.

Згадайте про всіх, кого розстріляли більшовики; згадайте й про тих, хто з зброєю у руках боронив Рідну Землю від московських катів і своїх юд – запроданців, – згадайте й помоліться за них!

Не за горами кари час! Воскресне наша Україна, скине з себе московсько-більшовицьке ярмо. Не забувайте про мучеників і праведників наших! Не забувайте про невинну кров і готуйтесь до помсти над ворогами, що не дають жити нам по-людському!".

Вчуймося ж у передсмертний заклик дарованого нам Богом Великомученика та в благальне голосіння страдників Великого голоду! Не допустімо, щоб наші діди і батьки з сорому за нас у своїх могилах перевертались, а навпаки – нехай радіють, що їхні сини і внуки не цурались свого славного козацького роду та чесно служили Богові й своєму найближчому ближньому – українському народові!

†Мстислав, Митрополит

Страшні роки

Страшні роки! Цей тридцять другий-третій,
Картини пекла, рани незатерті...
Кати кремлівські мають їхній серп і молот,
А в Україні – смертельний голод.
Садки вишневі висохли, змарніли,
Хатки біленькі з горя почорніли,
Веселі села – це цвинтарна тиша,
Лиш тільки вітер деколи засвище.
А люди? Мов живі і мертві трупи...
Лежать в ровах, в болоті при дорозі,
Ще інші ходять в мареві розпуки,
Лиш шкіра, кості і погаслі очі,
Що падають і гинуть на порозі,
Немов страхіття із видінь пророчих.
Та час настав і Воля воскресає!
І на могилах цих невинних жертв
Життя пульсує і долає смерть,
Барвистий ранок сонце сповіщає,
І серед піль пшениць, без куколів ворожих
Новий росте народ – борець і переможець!

Євген Кривенко-Іванків,
Чикаґо

Уточнення

У „Свободі" з 12 жовтня, ч. 41, підпис під фотографією на стор. 9-ій слід читати у такому варіянті: „З Філядельфії прибули на виборчу дільницю в Ню-Йорку Патріярх УГКЦ Любомир Гузар і Єпископ-помічник Богдан Дзюрах (праворуч)".

* * *

У „Свободі", ч. 42, вміщено спомин про св. п. Анатолія Погрібного з Академії наук вищої школи України, який надіслав до редакції д-р Тарас Гунчак, але не був його автором.

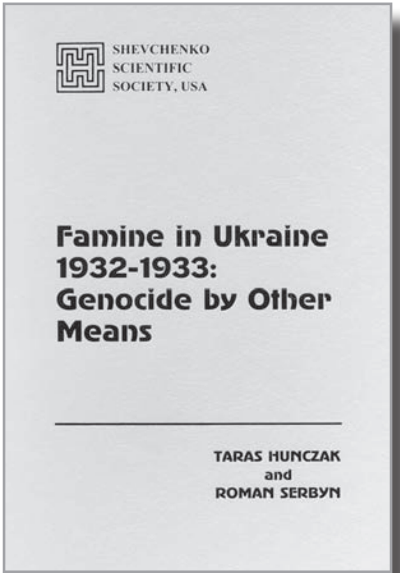
НТШ-А видало книгу про Голодомор 1932-1933 років

НЮ-ЙОРК. – Готуючись до відзначення 75-ої річниці Голодомору-геноциду проти українського народу, Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці видало присвячений цій сумній даті збірник наукових статтей та документів: „Famine in Ukraine 1932-1933: Genocide by Other Means", Edited by Taras Hunczak and Roman Serbyn. Shevchenko Scientific Society.U.S.A. New York, 2007. Презентація книжки відбудеться в Організації Об'єднаних Націй. Двісті примірників передано Постійному Представництву України при ООН, на руки Посла Юрія Сєргеєва – для подальшого поширення серед представництв усіх країн світу при ООН.

У книжці представлено статті таких відомих науковців, як Марк фон Гаґен, Роман Сербин, Олег Воловина, Юрій Шаповал, Тарас Гунчак, а вступну статтю написав Генрі Гутенбах, головний редактор і засновник журналу „Journal of Genocide Research".

Цим виданням НТШ-А складає свою глибоку пошану жертвам Голодомору і їхній пам'яті.

У своїй науковій діяльності Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці надає особливої ваги дослідженням Голодомору-геноциду, застосованого проти українського народу в 1932-1933 роках. У бібліотеці НТШ є колекція видань різних років про Голодомор, а в архівах зберігаються документи, які неспростовно засвідчують цей злочин московського тоталітарного режиму. Колишній член НТШ-А д-р Джемс Мейс займався дослідженням Голодомору і виступав на наукових конференціях, де НТШ-А було організатором і спонзором панелей, присвячених темі антиукраїнського геноциду. В 2003 році американська дослідниця Шерил Меден (Леся Чернігівська) отримала від НТШ-А ґрант на досліження публікацій про Голодомор. За результатами цього дослідження було укладено бібліографію „The Ukrainian Famine (Holodomor) of 1932-1933 and Aspects of Stalinism: an Annotated Bibliography-in-Progress in the English language" (Prepared for The Shevchenko Scientific Society, Inc. By Cheryl A. Madden). Електронна версія бібліографії є на вебсайті НТШ-А www.shevchenko.org/famine. Окрім того, під рубрикою „Новини" (newsletters) можна ознайомитися з інформаціями про доповіді та конференції, присвячені темі Голодомору.

Пресова група НТШ-А

Болюче питання землі

Хто б не утворив парляментську коаліцію і хто б не очолив уряд, одним з найневідкладніших питань перед новою владою постане земельна проблема. Вона залишається нерозв'язаною і дедалі гострішою протягом усіх 16 років державної незалежности, і це не може не дивувати, адже Україна – переважно аґрарна країна. Водночас це вже цілком демократична країна, її економіка орієнтована на ринок, і ця нова реальність, самозрозуміло, не може не стосуватися й землі. Однак, саме з цього приводу точаться безперервні політичні бої: робити землю предметом купівлі-продажу чи не робити? Відповіді нема, тобто нема її однозначної: або так, або сяк. Чому ж остаточне рішення так тяжко дається?

Ми певні, що наші читачі знають, чому. Бо в сьогоднішній Україні не збігаються інтереси олігархів і решти населення. Бо закону про продаж землі нема, а вона таки продається – через різні хитромудрі так звані тіньові схеми. Наприклад, з допомогою хабарів, які в околицях Києва вже перевищували мільйон долярів, змінюють цільове призначення землі: з сільськогосподарського угіддя її узаконюють як площу під якусь забудову чи промислове виробництво. В цей спосіб в Україні вже розпродано десятки тисяч гектарів.

Найкоротша історія ж самої політичної боротьби навколо землі ось така. В 2004 році – році президентських виборів – парлямент прийняв закон про мораторій, тобто про заборону продажу землі, до 2007 року. Президент Леонід Кучма застосував до цього закону своє вето. У розпалі передвиборних політичних протистоянь кандидат на пост президента Віктор Ющенко запевнив, що, прийшовши до влади, негайно підпише закон про мораторій. Буквально: „...Не допущу олігархічного криміналітету до масового, за безцінь, скуповування селянських земель! Злочинні клани на село не пройдуть!".

Сказав, а через два роки вчинив навпаки. В грудні 2006 року соціялісти подали в парлямент проєкт нового закону про мораторій, в січні 2007 року депутати затвердили цей закон, але тепер вже Президент В. Ющенко застосував вето. Депутати вперлися, і їхніх голосів вистачило, аби відкинути вето. Проти вето проголосували не тільки соціялісти, комуністи і „реґіонали", але й 120 депутатів від БЮТ. При цьому законодавці керувалися колишніми арґументами того ж В. Ющенка: що держава мусить бути головним суб'єктом земельного ринку – з тим, щоб викупити і законсервувати мільйони виснажених дурною колгоспною експлуатацією земель і з певним часом повернути їм родючість. Щоб унеможливити тіньові схеми, новий закон заборонив зміну цільового призначення сільськогосподарських угідь.

На жаль, добре це виглядає тільки на папері, бо хапуги вже встигли скупити чимало землі й тепер будуть на ній наживатися ще більше. Тому, мабуть, Президент – проти цього закону: вільний і чесний продаж був би для України менш шкідливим, аніж продаж позазаконний, підпільний.

І вже не просто подив, але недовіру і підозру викликає позиція Партії Реґіонів в цьому питанні. Виступаючи у Вінниці напередодні позачергових виборів до Верховної Ради, прем'єр-міністер Віктор Янукович, він же – голова цієї партії, пообіцяв, що в найближчий час доможеться заборони на продаж українських земель для великих корпорацій – як закордонних, так і своїх. По-перше, ще ж нема стратегії щодо того, яка система вигідніша для України – дрібні фармерські господарства чи саме великі корпорації-латифундії? Якщо ж останнє, то чи варто їм забороняти купувати землю? По-друге, за політичного впливу, яким в сьогоднішній Україні користується олігархія, забороняй хоч сто разів – вони знайдуть сто нових способів обійти закон.

Ось так і застряла справа. В усьому світі земля вільно продається і купується. В дорадянські часи так було і в Україні, а в Галичині, за польської окупації, це тривало аж до Другої світової війни. І світ не завалився. Втім, то був зовсім інший світ, з зовсім іншими уявленнями про закон і порядок...

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

Головний редактор – Рома Гадзевич

Редактори: Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто.

FOUNDED IN 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays
by the Ukrainian National Association, Inc.
at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054
Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510
E-mail: svoboda@att.net Website: www.svoboda-news.com
Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280,
2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054.

Передплата на рік $55.00, на півроку – $35.00. Для членів УНСоюзу
$45.00 річно, на півроку – $30.00. За кожну зміну адреси – $1.00.
Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda".
Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ"

Адміністратор	– Володимир Гончарик	(973) 292-9800 дод. 3041 e-mail: ukradmin@att.net
Керівник відділу оголошень	– Марійка Осціславська	(973) 292-9800 дод. 3040 e-mail: adsukrpubl@att.net
Передплата	– Марійка Пенджола	(973) 292-9800 дод. 3042 e-mail: ukrsubscr@att.net

ЖОВТЕНЬ В НАШІЙ ІСТОРІЇ

Тріюмф і поразка Івана Виговського

В серпні 1657 року помер Богдан Хмельницький. Ще навесні, коли він захворів і змушений був визначитися щодо свого наступника, старшини – швидше зі співчуття, ніж зі стратегічних міркувань – висловилися за Юрася, Богданового сина: „Щоб слава була, що в нас Хмельницький гетьманом". Коли ж великого Гетьмана не стало, ризикувати з 16-річним спудеєм Могилянки козацькі полковники вже не могли. Наприкінці серпня в Чигирині знов зібралися старшини на раду, Юрась відмовився від булави, Гетьманом обрали колишнього Генерального писаря, праву руку Богданову – Івана Виговського. Сталося це з поспіхом, на гетьманському дворі, за зачиненими ворітьми, бо на широке козацьке представництво не було часу: Москва, здобувши в Переяславі можливість встромляти пальці в українські справи, намагалася через свою аґентуру використати цей момент, щоб ще більше узалежнити Козаччину. На щастя, не ликом шите найближче оточення покійного Б. Хмельницького зрозуміло, що за цих складних і небезпечних умов світлішої голови, ніж І. Виговський, годі знайти.

І почав він з демократичного кроку: на початку жовтня скликав в Корсуні найширшу раду, з делеґатами від кожної козацької сотні і від духовенства, й своїм авторитетом вона ствердила обрання І. Виговського Гетьманом. На цій же раді були присутні посли від Польщі, Австрії, Швеції, Туреччини, Криму, Семигороду і Молдавії. Тими жовтневими днями датується угода зі Швецією, підготовлена ще Б. Хмельницьким. Її головна умова: Швеція визнає Україну вільною державою. Тоді ж таки І. Виговський уклав перемир'я з Польщею і поновив союз з кримськими татарами та Туреччиною. Але московські пальці діяли також, смикаючи за ниточки своїх маріонеток.

Наприклад, полковник Пушкар обстоював московський протекторат над Україною, а царський посол Артамон Матвєєв з'явився на раду в Корсуні з грамотою, в якій І. Виговського було названо по-колишньому – писарем. Бо цар відтепер буде затверджувати кандидатуру на Гетьмана, ще до обирання.

27 жовтня в Києві, на Подолі, відбулася урочиста церковна церемонія освячення Гетьмана І. Виговського. Чернігівський Єпископ Лазар Баранович окропив свяченою водою гетьманські булаву і шаблю... Але невдовзі з Москви прибуває ще один царський посланець, Богдан Хітроу, з готовим списком, кого з москалів Гетьман, якщо його владу санкціонує скликана московським послом нова старшинська рада, повинен призначити воєводами у Чернігів, Ніжин, Переяслав, Білу Церкву, Корсунь, Полтаву, Миргород. Відома відповідь І. Виговського: „Нехай Великоросія буде Великоросією, Україна Україною, ми є військо непереможне".

Нова рада 7 лютого 1658 року одноголосно підтвердила обрання І. Виговського Гетьманом, одначе московська тінь на Україною дедалі чорнішала, вносячи смуту в козацькі ряди. Полковник Мартин Пушкар, купившись на щедрі обіцянки царських посланців, разом з кошовим отаманом Яковом Барабашем чинить збройний заколот проти Гетьмана. Починається одна з найганебніших сторінок нашої історії – братовбивча війна. Гетьман І. Виговський не має іншого виходу, як розірвати угоду з Москвою та укласти унію, так звану Гадяцьку угоду, з Польщею. І в цьому його підтримали майже всі полковники зі своїми полками, також генеральна старшина, серед якої були такі освічені і відповідальні за долю України діячі, як Іван Богун, Петро Дорошенко, Остап Гоголь, Михайло Ханенко та багато інших.

Умови Гадяцької угоди з українського боку готував Юрій Немирич, визначний тодішній ерудит. То мав бути державно-федеративний союз трьох вільних республік – Польщі, Литовського князівства і Великого князівства Руського, тобто України.

В цілому Гадяцька угода відкривала перед Україною непогану перспективу, однак, низове козацтво сприйняло її як схиляння старшини в бік Польщі.

Сильною, мудрою особистістю був Гетьман І. Виговський, проте, на жаль, не подбав про соціяльні інтереси козацької маси. Та й сама відсутність чіткої і перспективної назви козацької країни була одним з недоліків тодішньої гетьманської дипломатії. Тому навіть блискуча перемога Гетьмана І. Виговського, разом з татарами, над московським військом під Конотопом в червні 1659 року не запевнила його від народного невдоволення. До нового повстання проти І. Виговського приєднується навіть леґендарний Іван Сірко... В жовтні 1659 року І. Виговський вже зостався без булави...

П. Ч.

Передплатіть „Свободу" в Інтернеті!

Найстарша українська газета світу – тижневик УНСоюзу „Свобода" має електронну версію на інтернет-сторінці: www.svoboda-news.com. Щоб мати доступ до останнього випуску і до унікального архіву „Свободи" з 1893 року, треба бути передплатником електронної версії. Передплатити електронну „Свободу" можна за 55 дол. на рік на вказаній сторінці кредитовою карткою через PayPal. При цьому Ви матимете один місяць безкоштовного користування архівом.

Якщо маєте проблеми з PayPal, а також для звичайної передплати на папері, скористайтеся телефоном (973)-292-9800, дод. 3042, або (800)-253-9862, дод. 3042 або поштою.

Поштові передплатники можуть користуватися електронним архівом за 15 дол. на рік додатково до основної передплати.

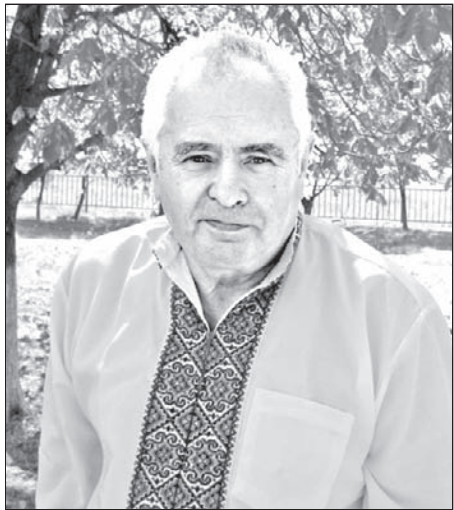
- Виберіть спосіб доплати.
- Приготуйте кредитову картку та Вашу електронну адресу, щоб подати інформацію.
- Подзвоніть до нашого відділу передплати на число:

(973)-292-9800, дод. 3042, або **(800)-253-9862**, дод. 3042. Факс: **(973)-644-9510**. Ви дістанете електронною поштою ім'я користувача (user name) і пароль (password) – збережіть їх для доступу до архіву, де Ви знайдете останнє число газети.

Редакція

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Центр козацтва – не на Хортиці

Історик і краєзнавець Леонід Бурда

Село Капулівка Нікопольського району Дніпропетровської області знаменитє тим, що тут знаходиться могила Івана Сірка, дуже відомого і навіть леґендарного козацького отамана. Але може статися, що воно буде вважатися взагалі центром українського козацтва. У всякому разі, так стверджує історик і краєзнавець Леонід Бурда, з яким я нещодавно мав розмову у Капулівці. Він хоче довести, що центр козацтва був не на острові Хортиці, як стверджується, а саме на Нікопольщині, в селі Капулівці. Адже на землях Капулівки було три Січі: Січ ще добазавлуцька (її умовно називають Баторієва Січ, бо польський король Стефан Баторій (1533-1586) визнав козацтво як окрему силу, потім – Січ Базавлуцька і Січ Чортомлицька. Чомусь вважається центром козацтва острів Хортиця, хоч там не було жодної січі. Так, поблизу того острова, січ була (правильніше сказати, не січ, а військове містечко Дмитра Байди-Вишневецького), але воно знаходилося не там, а на острові Мала Хортиця. Зараз він називається островом Канцерівським. На цьому острові розкопали це військове містечко з укріпленнями, валами, шанцями. А на Хортиці козаки лише випасали коней.

На Нікопольщині ще три Січі було – Микитинська (в самому Нікополі), Томаківська (між Нікополем і Марганцем) і біля села Покровського. Вони затоплені водоймищем майже всі, крім Томаківської.

На гірничо-збагачувальному комбінаті є потужна техніка, тож можна її використати для того, щоб насипати поблизу затоплених Січей, на Капулівці, штучний острів, а потім на цьому острові збудувати макет Січі, щоб люди приїздили сюди і бачили, що і як було тоді в Україні, коли нашу землю захищали козаки.

Сергій Зінченко,
Кривий Ріг

Допоможіть збудувати церкву

Я проживаю в США з 2001 року. Коли я ще був в Україні, то приїздив до села Петрика, щоб співати на клиросі з хористами та підтримувати молодого священика, який служив у старенькій хатині, бо тоді ще не було церкви у селі. Тепер храм збудовано, але є ще потреби на повне завершення робіт. Прошу надрукувати листа о. Василя Диди у вашій газеті.

Микола Заболотний,
Портленд, Ореґон

Церква в селі Петрик.

Гості з Англії Ніна і Богдан Марченки з громадою села Петрик.

Минуло вісім років з того часу, як жителі подільського села Петрик вирішили збудувати храм на честь Різдва Пресвятої Богородиці. Незважаючи на жорстку протидію Московського патріярхату, нам вдалося звести храм, який стане центром відродження духовности, зміцнення віри та християнської любови.

Вже тепер ми дякуємо за допомогу в будівництві церкви Осипові Довбушеві, Богданові і Ніні Марченкам, Михайлові та Вірі Ватричам, о. Григорієві Гусаку, Яремі Кучинському та іншим членам української громади м. Лестер (Англія), Миколі Когуту та Українському релігійно-культурному центру ім. св. Софії (Бельгія), Ірені Вітковській, Оксані Мельник (Австралія), Марії Лещишин (США), Василеві Грицикові, Михайлові Цінявському (Англія), Ірині Вжесневській (Канада), а також численним жертводавцям з України.

На жаль, повністю завершити будівництво ми не можемо через брак коштів. Залишилися важливі роботи – розпис храму і проведення опалення. І з настанням зими відвідування храму майже припиняється, немає дітей і молоді, неможливо проводити заняття в недільній школі. Частина вірних іде до сусідніх сіл, де діють добре опалювані московські храми. Вартість всіх робіт – 30 тис. грн. (близько 6 тис. дол.). Зібрати таку величезну суму в нашому селі неможливо. Тому ми звертаємось до всіх патріотів рідної землі в Україні та діяспорі і просимо допомогти завершити будівництво храму.

Усі листи та пожертви просимо надсилати на адресу: Парафія УПЦ Київського патріярхату, о. Василь Дида, вул. Степана Руданського, 27, с. Петрик Літинського району Вінницької області, 22362 Ukraine. Тел.: 011-380-6735-32051, або 011-380-6735-36678.

о. Василь Дида,
с. Петрик, Вінницька обл.

Читачі інформують, критикують, розмірковують

У редакційній пошті останніх тижнів привертає увагу велика, на 16 сторінок машинопису, розповідь відомого служителя Української Православної Церкви в Канаді, 82-річного **о. Степана Ярмуся** про його подорож в Україну 1-13 червня. У Києві його чекали на міжнародній конференції, присвяченій творчій спадщині Івана Огієнка (Митрополита Іларіона), де о. С. Ярмусь виступив з доповіддю. Крім Києва, о. С. Ярмусь відвідав Берестечко, Радивилів, інші місця. Його дорожні нотатки цікаві, але розмір їх не дозволяє подати їх повністю у газеті. Просимо також інших авторів обмежувати свої статті для „Свободи" 2-3 сторінками машинопису, бо газета мала, а статтей багато.

Також великого розміру статтю „Доля – бути українцем" надіслали голова Міжнародного центру незалежних наукових і мовних експертиз **Любов Дяченко-Лисенко** і вчителька **Валентина Осінська** з Сміли на Черкащині. Мова у статті – про нову книгу львівського історика Юрія Зайцева „Я винен тим, що я українець. Інтерв'ю з Олексою Різниковим" з серії „Усна історія України". Засадою „Свободи" є отримання примірника книжки, яка рецензується.

Чергову добірку новин з Миргорода на Полтавщині надіслав **Анатолій Сазанський**. Дитяча літературно-видавнича студія „Ганнуся", яку він організував, на прохання Михайла Семенця з США вислала до Києво-Могилянської академії 10 примірників книги Юрія Борця-Чумака „Відродимо славу України", готує до видання „Абетку УПА", шукає відомостей про ветерана УПА Петра Миколенка, який походив з Полтавщини, здійснює інші проекти.

Лідія Пашкевич з Черкас, відгукуючись на статтю Левка Хмельковського „Німецькі вояки – про Україну" (ч. 27), нагадує, що німецьке походження мали українські поети Юрій Клен (Освальд Бурґгардт), Уляна Кравченко (Юлія Шнайдер), перекладачка українських казок Тереза-Альбертина-Луїза фон Якоб Робертсон (жила у Харкові, де її батько викладав в університеті німецьку мову, писала англійською мовою).

Тетяна Курінна з Млієва на Черкащині у статті „Окремі аспекти формування моделі меценатства сучасної України" аналізує нове для незалежної України явище добродійництва на прикладі діяльности Ради меценатів заповідника „Софія Київська".

Відомі автори **Михайло Слабошпицький, Володимир Яворівський, Микола Жулинський** та інші закликають до пожертв на проведення восьмого Міжнародного конкурсу з української мови, який почнеться 9 листопада в Кіровограді. У попередньому конкурсі взяли участь учні з 23 країн. Адреса головного спонзора конкурсу – фармацевтичної фірми „Дарниця" (генеральний директор Володимир Загорій, президент Ліґи українських меценатів): вул. Бориспільська, 13, Київ, 02093 Ukraine.

Богдан Шарко з Мюнхену переслав копію своєї статті „Лицар Української Католицької Церкви" – про о. Антона Казновського, якому присвячено нову книгу з такою назвою, як у статті з газети „Християнський голос". Священик о. Антін Казновський (1878-1959) відправляв Служби Божі у лісових таборах УПА, потім став жертвою комуністичного терору і помер у маріюпільській в'язниці.

Олександер Кобаса надіслав витинку статті з газети „Атлантик Сити" про допомогу жінок з Мілвілу, Ню-Джерзі, мешканцям України. З Хорватії пише **Микола Глуз** (вітаємо його з 95-річчям!) про те, що місцева енциклопедія вмістила статтю про українського спортовця Сергія Бубку.

Катерина Черняк з Орланд-Парку, Ілиной, дякує за поміщення її спогадів про Миргород, але уточнює, що сусідами Воскобійників була її тітка, у якої вона мешкала, а її родина жила в Малих Сорочинцях.

Едвард Кухар з Говелу, Ню-Джерзі, написав ліричний відгук про зустріч колишніх учнів Реґенсбурзької гімназії, але, на жаль, не розповів про саму зустріч.

Василь Никифорук з Джексон Гайтс, Ню-Йорк, повідомляючи про святкування 16-ої річниці Незалежности України в церкві св. Юра Ню-Йорку, пише: „Чомусь наша велика громада Ню-Йорку, де приміщені бюра УККА, УАКРади, Пласт, СУМ, СУА, федеральні кооперативи, забула відсвяткувати це свято у більш патріотичний спосіб, щоб цим відзначити велику дату національно-державницького відродження сучасної України".

Редакційна колеґія часопису „Промінь Просвіти" з Кривого Рогу надіслала вітання „Свободі" і її читачам з нагоди вересневої річниці її першого випуску у 1893 році. Дякуємо!

СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Нові члени УНСоюзу

Олександер Юзенів, син Марти і Романа Юзенівих з Прінстону, Ню-Джерзі, – новий член 194-го Відділу УНСоюзу. Свого сина забезпечили батьки.

Олександер-Томас Ватсон, син Лани і Марка Ватсонів з Джілету, Ню-Джерзі, – новий член 172-го Відділу УНСоюзу. Свого внука забезпечили бабуся Романа і дідусь Богдан Федасюки.

Роман-Марко Мазурець, син Марка та Наталки Мазурців з Медісону, Ню-Джерзі, – новий член 130-го Відділу УНСоюзу. Свого внука забезпечили бабуся Анна і дідусь Мирон Баранкевичі.

Сейді-Ґрейсен Боґс, доня Джоша та Ніки (Крисалки) Боґсів з Вудстаку, Джорджія, – нова членка 53-го Відділу УНСоюзу. Свою правнучку забезпечили прабабуся Хваніта та прадідусь о. Степан Крисалки.

Брайтон-Катерина Бравн, Кіяна-Ґрейс Бровн і Олександер-Тома Бравн, діти Томи та Бренді (Крисалки) Бравнів, з Вентсвіл, Мізурі, – нові члени 53-го Відділу УНСоюзу. Своїх правнуків забезпечили прабабуся Хваніта та прадідус о. Степан Крисалки.

ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

повідомляє, що

ОСІННІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ НАРАДИ ОКРУГИ ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

відбудуться

в неділю, 11 листопада 2007 р., о год. 12:00 пол.
в приміщенні Українського Культурного Центру
700 Cedar Rd., Jenkintown, PA.

У загальних зборах зобов’язані взяти участь з рішаючим правом голосу: члени управи Окружного комітету, конвенційні делеґати, та по два делеґати наступних відділів:

10, 83, 116, 153, 162, 163, 173, 216, 231, 239, 245, 247, 339, 347, 362, 397

Гостей, членів Українського Народного Союзу радо вітаємо.

У нарадах візьмуть участь:

Стефан Качарай – президент УНС
Василь Шеремета – контролер УНС
Евген Серба – радний УНС
Люба Стрілецька – радна УНС
Стефан Гавриш – Почесний член Головного Уряду УНС
Почесний Голова Округи

За Управу Округи:

Степан Луців – голова Округи **Уляна Процюк** – секретар
Павло Принько – секретар

УНСоюз посприяв молодим спостерігачам

ПАРСИПАНІ, Ню Джерзі. — Українська Народна Фундація – доброчинна гілка Українського Народного Союзу схвалила дію молодих американців українського походження, які поїхали в Україну спостерігачами на позачергових виборах до Верховної Ради 30 вересня. УНС через вище згадану Фундацію жертвував по 500 дол., щоб допомогти покрити кошти поїздки в Україну п’ятьох молодих членів УНС. Допомогу отримали: Данило Козюпа, Ксеня Гентиш, Маркіян Гадзевич, Михайло Докгорн і Катерина Дурбак.

Ця п’ятірка була частиною команди спостерігачів, організованої Українським Конґресовим Комітетом, кожен з них отримав листа від УНС за підписом касира Роми Лісович, в якому говорилося: „Український Народний Союз схвалює Ваші намагання бути активно задіяними у процесі будування держави Україна, новим паростком демократії. Ваша участь підкреслює та посилює ідеали, дорогі кожному американцеві — демократичних, вільних і прозорих виборів“.

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Почався новий навчальний рік

ПАСЕЙК, Ню-Джерзі. – В Школі українознавства в Пасейку почався новий навчальний рік. В перший день занять до школи прийшло 112 учнів. В минулому навчальному році школу закінчили 110 учнів. Отже, школа має постійний, сталий контингент учнів, що є доброю ознакою.

З різних причин з школи пішли чотири вчителі, на їх місце підібрали нових. В цьому навчальному році в школі працюватимуть М. Дудкевич, Г. Кріст, Т. Романова, Т. Федак. Всі вони мають вищу педагогічну освіту і досвід практичної роботи в школах України. Знання і досвід вчителя дуже потрібні в українознавчих школах Америки.

Наша школа є невеликою, але вона існує з 1952 року. Її створили люди, які не мали педагогічної освіти, але розуміли потребу в школі. Сьогодні в ній вчаться діти випускників нашої школи. Майже всі керівники українських організацій вчились в ній. Життя показало, що школа потрібна громаді, без школи громада втратить себе.

Учні нашої школи постійно виступають перед громадою, вони є основними учасниками художніх виступів молодіжних організацій.

9 серпня при церкві св. Миколая в Пасейку відбувся пікнік, на який прийшли сотні людей. Складовою частиною свята був художній виступ дітей. 16 серпня пікнік провела церква Воскресіння в Кліфтоні, де також виступали діти. Переважна більшість їх – це учні нашої школи. Вивчаючи українські пісні і вірші, діти засвоюють мову і літературу, культуру, звичаї і обряди свого народу.

В нашій громаді є досвідчені вчителі, які повинні працювати в школі, але з різних причин вони не роблять цього. То хто ж буде вчити наших дітей? Я звертаюсь до всіх вчителів: приходьте до українських шкіл, ви потрібні дітям.

Володимир Кривоніс

ПАРМА, Огайо. – 8 вересня розпочала новий шкільний рік Школа українознавства ім. Тараса Шевченка Українського православного собору св. Володимира. Зранку батьки, які не мали змоги прийти до школи 25 серпня, в День відкритих дверей, мали змогу зареєструвати своїх дітей, придбати підручники, заплатити за навчання. Шкільний день почався зі знайомства учнів з учителями. Потім у соборі відбувся Молебень з нагоди початку шкільного року, який відслужили настоятель о. Іван Наконечний і о. Іван Міронко.

Цього року вчителі школи працюватимуть над покращенням якости навчання. Одним з таких напрямків є розширення вживання підручників з України у молодших і середніх клясах, інший – посилення співпраці з батьками.

Цього року в школі відбулися значні зміни, викликані зростанням кількости учнів, яке спостерігається вже котрий рік поспіль. Проте, якщо протягом останніх чотирьох років щорічний приріст кількості учнів складав 25-27 відс., то цього року він перевищив будь-які прогнози і досяг 42 відс. Загальна кількість учнів перевищила 190 осіб.

Шкільний садочок „Сонечко" тепер матиме дві групи дітей. Додано також ще одну двомовну клясу для дітей зі змішаних родин. Збільшилась кількість учнів і в інших клясах, що може викликати необхідність створення деяких паралельних кляс. Уже зараз школа відчуває потребу в додаткових клясних кімнатах для розміщення дітей, кількість яких щороку зростає, і використовує будь-яку можливість, щоб покращити ситуацію. У цьому значну допомогу надає голова батьківського комітету д-р Тарас Махлай і представники парафіяльної управи, зокрема о. диякон Ігор Махлай.

Володимир Боднар,
директор школи

Засідання Шкільної ради УККА

НЮ-ЙОРК. – 29 вересня відбулося чергове засідання управи Шкільної ради, яке проводив голова ради д-р Євген Федоренко. Головуючий поінформував присутніх про початок навчального року в українських школах Америки, повідомив, що в Україні готується важливі заходи, в яких Шкільна рада повинна брати участь, зокрема наради з питань українознавства в Києві, з проблем діяспори – у Львові.

На засіданні значну увагу було звернуто на підготування і проведення Всеукраїнської вчительської конференції українських шкіл, яка вже відбулася 5-7 жовтня на оселі СУМ, в Еленвілі, Ню-Йорк.

Учасники наради обговорили заходи, які необхідно провести в школах в зв'язку з 75-літтям Голодомору-геноциду в 1932-1933 роках. Вирішено взяти участь в поході скорботи, який відбудеться 17 листопада в Ню-Йорку, а на лекціях вивчати матеріяли, присвячені Голодоморові, звернути увагу на його причини та наслідки.

На нараді обговорено стан підготування правильників. Член управи д-р М. Кіцюк звернула увагу на необхідність зміни списку лектур, запропонувала ввести нові позиції.

В. К.

В Рочестері відзначили дві річниці

РОЧЕСТЕР, Ню-Йорк. – За ініціятивою Об'єднання колишніх вояків УПА – станиці в Рочестері, під патронатом Об'єднання Українсько-Американських організацій та відділу УККА, 27 вересня в авдиторії школи св. Йосафата відбувся концерт, присвячений 65-ій річниці створення УПА та 100-ій річниці з дня народження Головного командира УПА генерал-хорунжого Романа Шухевича-Тараса Чупринки.

В програмі відзначень була доповідь д-ра Петра Потічного і виступ бандуристів-співаків Тараса Лазуркевича та Олега Созанського.

Відкриваючи програму, голова Об'єднання УАО в Рочестері Роман Куціль привітав присутніх та попросив, щоб всі разом з бандуристами заспівали „Гей, у лузі червона калина". Від місцевої станиці УПА привітала всіх колишніх упівка Катерина Лялюк. Р. Куціль попросив до слова д-ра П. Потічного, головного редактора „Літопису УПА". Він з великою докладністю розповів про створення і боротьбу УПА, підкресливши, що ОУН зуміла в тяжких умовах виховати велику кількість людей, які могли керувати боротьбою, зокрема славного сина України, генерал-хорунжого Романа Шухевича.

Дует „Бандурна розмова" розпочав свій виступ піснею на слова Тараса Шевченка „Бандуристе, орле сизий". Всі присутні були захоплені майстерною грою на бандурах і подвійній сопілці, як і співом.

Спочатку музиканти грали і співали стрілецькі і повстанські пісні, а потім виконали декілька веселих, жартівливих пісень та попросили, щоб присутні співали разом з ними.

В кінці Р. Куціль подякував бандуристам та д-рові П. Потічному і привітав присутніх на залі колишніх вояків УПА на чолі з головою станиці Іваном Лялюком, побажав їм, щоб усі діждалися такої України, за яку вони боролися.

Співом Національного гимну закінчився гарний концерт.

Лідія Захарків

Діє нова управа УІТ

КЕНТ, Огайо. – 8 серпня в Кентському державному університеті відбулося засідання новообраної Управи Українського Історичного Товариства. Президент УІТ проф. Любомир Винар розповів про діяльність Товариства у 2006-2007 роках, було вислухано звіти членів Управи – секретаря-скарбника д-ра Олександра Домбровського і Анни Кузьмич-Винар, заступника секретаря-скарбника, про діяльність УІТ в Америці і фінансовий стан, звіт д-ра Аркадія Жуковського про діяльність УІТ в Західній Европі. Д-р Олександер Сидоренко звітував про міжнародні зв'язки Товариства. Обговорено участь Товариства в річних з'їздах і конференціях Американської Історичної Асоціяції. Про діяльність Редакційного бюра журналу „Український Історик" при Національному університеті „Острозька академія" і діяльність УІТ в Україні звітувала д-р Алла Атаманенко, директор Інституту дослідження української діяспори Острозької академії.

На засіданні було підкреслено, що Товариство при незначних фінансових можливостях видає багато якісної наукової літератури. Вже тепер підготовляється Міжнародний конгрес істориків в Україні (у 2009 році) і Третя міжнародна конференція, присвячена діяспорі, в Острозькій академії (у 2008 році).

Д-р Олександер Сидоренко

Відзначено 50-річчя Оселі ОДВУ ім. О. Ольжича

За столом президії під час спільної молитви.

ЛІГАЙТОН, Пенсильванія. – 1 вересня тут відбулося урочисте відзначення 50-річчя оселі Організації державного відродження України ім. Олега Ольжича.

На святі з глибокою пошаною пом’янули засновників, які з великою відданістю українській справі виконали своє завдання. Серед них були мгр. Теофіль Бак-Бойчук, інж. Іван Харамбура, Теофіль Федусь, Лука Семчук, Роман Папроцький, Іван Антоняк, Василь Гелетканич, членство ОДВУ з Філядельфії та Алентавну разом з головою Центральної управи ОДВУ д-ром Олександром Грановським та його заступником Володимиром Різником. Це вони, згідно зі спільним рішенням, купили історичну 500-акрову фарму Баєра, на котрій містився дім відомого власника шахт – „Lentz Mansion”.

О 4-ій годині по полудні учасники зібралися на коктейль, а ще через годину почався святковий бенкет, який відкрила Уляна Процюк. і Привітавши присутніх, вона попросила о. Євгена Монюка проголосити молитву, відтак прочитала проклямацію від члена стейтового парляменту Кейт МекКол з нагоди 50-ліття оселі.

По тому У. Процюк привітала представників Посольства України в США Олександера Михальчука та Юрія Ухнівенка і прочитала привіти від багатьох українських організацій та чільних громадських і церковних діячів.

Про життя і діяльність оселі ім. О. Ольжича протягом півсторіччя докладно розповів у своїй доповіді Микола Бойчук. Зокрема він зупинився на одній справді історичній події: 7 липня 1957 року громада зустрічала голову Проводу Організації Українських Націоналістів полковника Андрія Мельника, через якого полковник Євген Коновалець передав для ОДВУ національний прапор, що був збережений членом ОДВУ Василем Ґельнером. На пам’ять про цю зустріч полк. А. Мельник посадив молодого дуба – як символ розвитку і міцности оселі. Тоді ж було визначено місце для пам’ятника патронові оселі О. Ольжичеві.

А 15 вересня того ж року на з’їзді ОДВУ було затверджено чітку програму діяльности оселі. Офіційне відкриття оселі для гостей і дитячих таборів Українського Золотого Хреста відбулося 5 липня 1958 року.

Першу управу оселі було вибрано на з’їзді ОДВУ 30 серпня 1958 року. Головою оселі став В. Різник; його заступниками – Т. Бак-Бойчук і Павлина Різник, секретарем – Володимир Зуляк, фінансовим референтом – Оксана Генгало, скарбником – І. Харамбура. До Ради директорів увійшли: Михайло Хомин, Андрій Шекерик, Андрій Гелетканич, Михайло Белендюк, М. Білинський, Т. Татунчак, Іван Мединський, Роман Завицький, Іван Яремчук, Н. Новицький, І. Попович.

Оселя, постійно оновлюючись і розбудовуючись, стала популярним місцям для дитячих таборів і також різних громадських імпрез. Вже протягом першого літнього сезону в 1959 році тут таборувало 120 дітей. Того ж року колишні вояки Дивізії „Галичина“ мали на оселі свій дуже представницький з’їзд.

В 1963 році церковний комітет під проводом дивізійника Василя Заброцького (члени – О. Граб, П. Шуган, Б. Ставничий, І. Козак, М. Бойчук, З. Михайлевський, С. Селешко і Соболь) зібрав у громаді гроші й за них було збудовано католицьку каплицю. Того ж року заходом М. Белендюка було збудовано басейн. Невдовзі було створено

Український культурний осередок ім. О. Ольжича, на голову вибрано Теодозія Онуферка.

В травні 1978 року на оселі ім. О. Ольжича, вперше в США, відбувся Великий З’їзд Українських Націоналістів, на який з’їхались делеґати з Америки, Канади, Англії та Европи.

І впродовж усіх 50 років на оселі ОДВУ ім. О. Ольжича відбувалися різн з’їхались з’їзди і конференції, вишкільні і відпочинкові табори, публічні виступи багатьох відомих громадських, наукових, культурно-мистецьких діячів, забави молоді, відзначення важливих ювілейних дат. Наприклад, на оселі відбувся День Українського Народного Союзу, присвячений 75-літтю „Свободи“ – першого українського щоденника в США.

Протягом 50 літ оселею успішно керували її голови: В. Різник, Омелян Суховерський, Роман Папроцький, В. Зуляк, Мирослав Чаповський, Т. Бак-Бойчук, Т. Онуферко, І. Харамбура, Микола Ящук, І. Харамбура-мол., Орест Грабик, Орест Ганас.

Англомовну доповідь, присвячену 50-річчю оселі ім. О. Ольжича, також виголосив її голова Олександер Процюк.

Після святкового бенкету почалася мистецька програма, в якій взяв участь і мав великий успіх київський ансамбль „Українські барви“.

Богдан Пастушак

В УВАН - новий академічний сезон

Мирослава Знаєнко (зліва) представляє Анну Процик.

НЮ-ЙОРК. – 23 вересня УВАН у США відкрила черговий академічний сезон. Д-р Мирослава Знаєнко привітала з цієї нагоди присутніх і представила доповідача – д-ра Анну Процик, професора Kengsborough College of the City University of New York, Вченого секретаря УВАН, яка виголосила доповідь „Европейський вимір першої української політичної організації" (до 160-ліття Кирило-Методіївського Братства). Д-р А. Процик – відомий історик-дослідник національного питання у Російській імперії та СРСР в різних аспектах його розвитку, автор численних статтей на цю тематику. Її монографія „The Nationality Policy of the White Movement during the Russian Civil War" зробила великий резонанс у західньому світі.

Питання організації й діяльности Кирило-Методіївського Братства українські історики радянської і пострадянської епох, здавалося б, вичерпно дослідили. Свідченням чого був вихід тритомника матеріялів, присвяченого цій важливій в історії України проблемі. Европейський вплив на Кирило-Методіївське Братство також порушувався як в українській, так і в західньоевропейській історіографії. Зокрема Зіновій Гуревич у своїй монографії „Молода Україна" (1928, Харків) накреслив історію цієї першої української політичної організації на тлі паралельних процесів, які відбувалися у Західній та Центральній Европі, одночасно відмежувавши її від впливу політичних груп царської Росії. Незабаром монографія З. Гуревича зазнала нищівної критики з боку радянських істориків, які визнавали лише вплив ідеології слов'янофільства, декабристів та інших великоімперських організацій. В Галичині у той період Василь Щурат у своїх дослідженнях також звернув увагу на західні зв'язки кирило-методіївців. Однак, джерельна база його досліджень обмежується польськими впливами на українське політичне товариство, оскільки західньоевропейські були малодоступні. Натомість д-р А. Процик розглянула виникнення Кирило-Методіївського Братства як частину, як відгомін нових політичних ідей „Молодої Европи" – підпільної міжнародної революційної організації, заснованої в Швайцарії у 1834 році

Головною ідеєю цього товариства була ідея національного визволення усіх поневолених народів і демократії. По суті, вже тоді заклалися ідеали політичної думки прогресивної частини сьогочасного світу. У формальній угоді „Молодої Европи", яка має назву „Угода Братства", усі народи визнавалися рівними, без огляду на їх історичне минуле, на величину території і політичну силу. До складу цього міжнародного об'єднання входили італійці, голяндці, німці, поляки, а згодом – чехи, словаки, угорці та українці.

Основоположником і головним ідеологом „Молодої Европи" був Джузеппе Мадзіні, один з найвизначніших діячів італійського національного визвольного руху XIX ст., засновник революційного республіканського товариства „Молода Італія", найвпливовіший ідеолог демократичного націоналізму. Ідею союзу народів він убачав в об'єднанні, яке очолять ті, які не панували над іншими й не мали прагнення до гегемонії. Перебуваючи з 1830 року у вигнанні, він керував революційними рухами в Европі. Розійшовшись у поглядах з Карбонаріями, втративши віру в італійців як провідну революційно-демократичну силу в Европі, Дж. Мадзіні покладав свої надії на народи слов'янські. Зокрема на польських політеміґрантів, яких після невдалого повстання у 1831 році було в Европі біля 8 тис. Отже, ідеї гуманізму, християнської моралі, демократії, визначальні для провідника „Молодої Европи", мали безпосередній вплив на формування „Молодої Польщі". Досі на це питання в історіографії зверталося не досить уваги. Водночас патріотизм і світогляд поляків також зробив вплив на Дж. Мадзіні. Через ознайомлення з творчістю письменників „української школи" в польській літературі, Богдана Залеського зокрема, відбулося захоплення Дж. Мазіні Україною та її історією. У цей період він звернув увагу на національно-визвольний рух в Україні під керівництвом Богдана Хмельницького, повіривши у революційно-політичний потенціял цього народу в майбутньому.

Доповідач підкреслила, що не всі поляки поділяли погляди Дж. Мадзіні на ролю українців в европейському революційному русі. Однак, завдяки саме Дж. Мадзіні через польського революціонера-підпільника Шимона Конарського ідеї „Молодої Европи" поширилися в Російській імперії. Одніею з форм впливу було розповсюдження пропаґандистської літератури „Молодої Европи". З цією метою використовувалися портові міста Одеса і Тарту, які тоді були у складі Росії. Таким чином, українські і польські студенти, які розповсюджували літературу, стали, по суті, частиною цього міжнародного революційного руху. Після відкриття підпільної діяльности Ш. Конарського відбулися масові арешти студентів і закрито тимчасово Київський університет. Та вже на початку 40-х років зародилися, як вважає д-р А. Процик, нові підпільні не лише польські організації, а й український гурток „Київська молодь". Саме провідні члени цього гуртка у 1846 році в Києві зформували таємне товариство Кирило-Методіївське Братство, яке ставило своїм завданням розбудову громадянського суспільства на засадах гуманізму і демократії. Кирило-Методіївське Братство виглядає цілком закономірним явищем, яке виникло під безпосереднім впливом „Молодої Европи". Визначальними документами, в яких зафіксовані погляди й програма діяльности товариства з їх ідеєю національного відродження, демократії й українського месіанізму та панславізму є „Книги битія українського народу".

Европейський аспект дослідження діяльности Кирило-Методіївського Братства викликав великий інтерес, про що свідчила жвава дискусія присутніх. Водночас аспект дослідження Кирило-Методіївського Братства в европейському вимірі, який представила д-р А. Процик, на нових джерелальних матеріялах є вагомим внеском в українську історіографію.

Прихильників УВАН у новому академічному році, який розпочався успішною доповіддю д-ра А. Процик, чекають наукові конференції, презентації нових видань та зустрічі з авторитетними доповідачами.

Пресова служба УВАН

Фестиваль української спадщини

Ведучі програми Люба Левицька і Романна Василевич.

МІНЕАПОЛІС, Мінесота. – Українська громада в Твін Сиґі – Мінеаполіс і Сейнт Пол – своєю активністю не залишається позаду навіть більших українських осередків в Америці. Немалим доказом цього є „Фестиваль української спадщини", що відбувся в Українському культурному центрі в неділю, 16 вересня ц. р. Цей внесок у життя всього суспільства належно також оцінила стейтова адміністрація. Завдяки ініціятиві д-ра Володимира Анастаса, губернатор Тім Павленті проголосив цей день „Днем української спадщини" в Мінесоті. У своєму зверненні він відзначив вклад української громади в різних ділянках життя суспільства, зокрема в науці, торгівлі та етнічній різноманітності.

На площі перед будинком, на столах під шатрами можна було придбати різні традиційні українські страви і печива.

На сцені театральної залі був встановлений великий Тризуб, а під ним – бандура. По обох боках залі стали столики з виставленими зразками українського мистецтва – різьби, кераміки, вишивки, жіночі прикраси тощо. Особливу увагу звертали столи з інформаціями про нашу молодь суботніх шкіл, про діяльність СУМ і Української студентської громади в місцевому університеті.

Завдяки заходам Дмитра Татарина, його дружини Галини і вчительки Володимири Крамарчук, діяла виставка праць учнів, фотографії з різних імпрез. Ліда Полець від школи при церкві свв. Михаїла і Юрія приготувала виставку українських журналів для молоді. Представники СУМ при допомозі відео заохочували молодь стати членами ансамблю народних танців „Черемош". З рамени Української студентської громади Тарас Меґец інформував зацікавлених про можливість навчання у вищих школах, зокрема в місцевому університеті.

В окремій залі було влаштовано виставку селянських одягів з минулих часів з різних частин України. Кожухи, киптарі, сорочки тощо – власність Ірми і Ярослава Корсунських і Марти Андерсон.

Спонзорами фестивалю були: парафія св. Константина (о. Михайло Стельмах), парафія св. Михаїла і Юрія (о. Евген Кумка), парафія св. Катерини (о. Петро Сівко), організації молоді – ОДУМ і СУМ, Українська кредитова Кооператива, Товариство українських інженерів і Український культурний центр. При цьому треба згадати жертводавців на покриття видатків фестивалю –Богдана і Лідію Іваськевичів, Екзекутивний комітет фестивалю (Ніна Хоревич – голова, Александер Полець – заступник голови, Богдан Кучварський – секретар, Зенон Давидович – скарбник, члени: д-р В. Анастас, Рената Бел, Оксана Бринь, Павло Яблонський, Микола Крамаревський, Марія Одерман, Валя Полець, Зіна Полець, Михайлина Реймонд і Романна Василевич), організував мистецькі виступи на сцені. Це була багата і різноманітна програма, насичена українськими піснями, музикою і танцями.

Впевнено танцює наймолодша група „Черемошу".

Офіційне відкриття цієї частини зробили княгиня і князь минулорічного фестивалю – Дарія Сільван і Марко Іваськевич. Дальше ведення програми було в руках Люби Левицької (англійською мовою) та Р. Василевич (українською).

Першою точкою програми було сольо на бандурі у виконанні відомої в Україні артистки Р. Василевич. Виконавці заслужили на похвалу і вдячність громади. Пісні Наталки Крамаревської співали Світлана Уніят і Юлія Опариста, при акомпаніяменті о. Е. Кумки на акордеоні. Тріо „Україночки" – Стефанія і Християна Корсунські та Дарія Кушнір теж з ентузіязмом співали пісні. Їм акомпаніював на скрипці Тарас Умриш. Несподіванкою були пісні у виконанні Юрія Криниченка, гостя з України. Багато краси додав милозвучний спів нашої співачки Галини Габрієли при акомпаніяменті ґітари. Дуже приємно було бачити на сцені представників Української Баптистської Церкви. Вісім молодих чоловіків з глибоким чуттям виконали дві пісні з релігійною тематикою. Глибокі почування викликали пісні „Моя Україно" і „Доля" у виконанні сім'ї Ворончаків – матері і трьох доньок – Марійки, Галі і Олі. Успішно виступив квартет Стефана Іваськевича, виконуючи давні сільські весільні мелодії. Танцювальний ансамбль „Черемош", під мистецьким керівництвом Кена Матляшевського, прекрасно виконував цілий ряд танців з різних частин України. До кожного танцю цікавий коментар давав Володимир Анастазієвський. На окрему похвалу і признання заслуговують маленькі сестри Матляшевські.

Під час всієї програми чотири рази з коротким словом, англійською мовою, виступала студентка коледжу Д. Сілван. Одягнена в української строї, вона гарною мовою розповідала про славні і сумні періоди історії українського народу. Під кінець фестивалю багато зацікавлення викликали вибір „Княгині і Князя". Щасливцями були недавно прибула з України Марійка Ворончак і Зенко Давидович.

Українська громада Твін Сиґі справді може гордитися цьогорічним фестивалем.

Д-р Михайло Козак

З вогненним завзяттям танцює ансамбль „Черемош".

Ірма Корсунська біля виставки українського народного одягу.

Церкві св. Івана ...

(Закінчення зі стор. 1)

навчання і релігійного виховання. В 1953 році збудовано нову школу, а пізніше біля неї придбано окремий будинок для гімнастичних вправ. Для розвитку школи, її професійного високого рівня навчання, який був визнаний стейтовими шкільними органами, крім Т. Каськова, багато праці вклали священики, зокрема парох о. Дмитро Лаптута. Школа закупила три автобуси, якими звозили дітей з різних околиць. Для заощадження коштів водіями автобусів були священики. Після 65-літньої діяльности школу закрито в 2004 році, коли залишилось лише 68 учнів.

За ініціятивою Т. Каськова в 1939 році куплено великий будинок – Дім української централі, де, крім великої театральної залі, примістились товариства, український банк „Тризуб“. Тут відбувалися різні збори, концерти і театральні вистави. Велика заля була також тимчасовим пристановищем для нових, післявоєнних іміґрантів. Т. Каськів, вже в старшому віці, надалі присвячував церкві багато уваги і праці, дбав, щоб кожної неділі під час Служб Божих співав хор.

Моя перша зустріч з Т. Каськовим відбулася майже 60 років тому, коли я з дружиною Любою і 10-місячним сином Петром прибули кораблем до Ню-Йорку. Знайти помешкання на той час було дуже тяжко. Перевагу мали ветерани Другої світової війни. Після кількох невдалих днів вирішили шукати помешкання в Нюарку.

За порадою пароха о. Володимира Краєвського, я звернувся до Т. Каськова, якого застав в його бюрі, що містилося в Українській централі. Т. Каськів знав вже про мене і мою проблему, бо з ним телефонічно вже розмовляв о. В. Краєвський.

На той час Т. Каськів був головою церковної ради і дяком української католицької церкви, диригентом хору „Боян“, директором Української централі, президентом українського банку „Тризуб“, секретарем відділу Українського Народного Союзу, а також активним членом різних товариств та установ, а тому знав багато наших людей. Дуже серйозно, з батьківською увагою, поставився він до моєї справи і почав телефонувати до різних власників домів, що тривало майже цілу годину. Після того він написав декілька адрес, запропонував тимчасове приміщення в будинку Централі, де у великій залі оселилося кілька родин, які ще не мали помешкання. Він також запропонував мені позику – 20 дол. Приємна зустріч з Т. Каськовим підбадьорила мене і вилікувала з песимістичного настрою. Того самого дня я знайшов двокімнатне помешкання, а до щоденника записав: „Перший щасливий день в Америці“. Через кілька років до управи банку „Тризуб“ увійшли запропоновані Т. Каськовим люди з нової, повоєнної іміґрації – Петро Богданський – президент, Ілля Карапінка – секретар, скарбник Юрій Гальський та п’ять директорів включно з автором цієї статті. Т. Каськів залишився почесним президентом, і його портрет висів на стіні конференційної залі.

У 1956 році, вже в старшому віці, Т. Каськів відійшов на заслужений відпочинок. Його великі заслуги в розвитку церковного і громадського життя Нюарку – це частина історії української іміґрації в Америці.

На вільне місце дяка в церкві прийшов молодий професійний диригент Михайло Добош. Він разом з дружиною Юлією – учителькою, працював також у „Рідній школі“.

М. Добош удосконалив церковний хор, ввів до репертуару найкращі церковні хорові твори Артема Веделя, Дмитра Бортнянського, Олександра Кошиця, Андрія Гнатишина. Протягом кількох десятиліть хор церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку був найбільшим за кількістю членів (80 голосів) і одним з найкращих в Америці. Любов до пісні М. Добош привіз з рідного краю, де ще учнем гімназії був диригентом шкільного хору. Під час навчання в музичному інституті ім. Миколи Лисенка він організував хор в Дрогобичі і був його диригентом. В 1942 році виїхав до Відня, де продовжив музичне навчання у Віденській консерваторії. Після закінчення консерваторії приїхав до Філядельфії, де в катедрі Непорочного Зачаття працював дяком і диригентом церковного хору. В 1956 році переїхав до Нюарку, де понад 30 років працював дяком, учителем в школі та диригентом двох хорів – чоловічого і мішаного. З нагоди 75-ліття церкви Митрополит Максим Германюк з Канади писав в привітанні: „Ваш хор, під диригентурою Михайла Добоша, зумів зайняти одне з перших місць між українськими церковними хорами в Америці і Канаді“.

Великим ентузіястом і опікуном хору був парох в 1975-1987 роках, а тепер єпископ-емерит Михайло Кучмяк. З нагоди 75-ліття хору в листі до М. Добоша він писав: „Хор церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку не лише прославляв Бога і звеличував Богослужіння, але також був об’єднуючою силою нашої молоді і парафіян, ширив славу про українську культуру, про наш народ і нашу пісню“.

Крім церковних творів, хор мав в репертуарі кілька десятків народних пісень і клясичних композицій, з якими часто виступав в програмах національних свят і в самостійних концертах. Один з найголовніших виступів хору – поїздка в 1969 році до Риму. Хор брав участь в урочистостях освячення собору св. Софії, а також у концерті у ватиканській залі „Палацо Піо“, та співав під час Богослужіння в базиліці св. Петра. В 1975 році хор вдруге поїхав до Риму і брав участь в Архиєрейській Літургії, яку служив Патріярх Йосиф Сліпий. В 1982 році хор поїхав до чудотворного Люрду у Франції, з нагоди освячення там Української католицької церкви, і брав участь в Богослуженні. А коли повертався назад, то втретє поїхав до Риму і брав участь в Літургії в соборі св. Софії. Згадані роки – це найбільший злет хору під дбайливою опікою тогочасного пароха, а сьогодні єпископа-емерита М. Кучмяка.

Диригент М. Добош часто запрошував до участи в хорі відомих солістів оперних співаків – Марту Кокольську (сопрано), Осипа Стецуру (бас), Юрія Богачевського (баритон), Василя Тисяка (тенор), а також частого гостя з Відня, композитора і диригента церковного хору св. Варвари Андрія Гнатишина. Для збереження мистецького доробку мішаного хору в 1960 році видано платівки „Українські народні пісні“ і „Різдво в Україні“.

Після того, як відійшов на пенсію М. Добош, брак професійного дяка став причиною короткого застою в житті церкви. З проголошенням самостійности Української держави до Америки приїхали нові іміґранти, в тому числі і до громади в Нюарку. Молодий парох о. Леонід Мальков і священики та дяк Михайло Стащишин були немов подув вітру з рідного краю. М. Стащишин, обдарований гарним голосом (баритон), із закінченою музичною освітою (Музичний інститут ім. М. Лисенка), став дяком і диригентом в церкві з 1991 року. Великою допомогою в його праці є його дружина Оля, з гарним, милозвучним голосом (альт) з широким діяпазоном і бездоганною технікою співу, здобутою також в Музичному інституті ім. М. Лисенка. М. Стащишин своєю діяльністю для церковної громади відзначається працьовитістю, скромністю і приємним ставленням до людей, цікавиться загально-громадськими справами, бере в них активну участь. За це його вибрано до дирекції Українського народного дому. Організовано молодих „сопілкарів“, які виконують церковні і світські мелодії, які часто є доповненням програми концертів.

Гордість нашого дяка – церковні концерти, в яких беруть участь професійні музики та вокальний квартет з участю співаків Романа Цимбали, Олега Чмира, Юрія Шугана і Василя Тершаківця. У парафії цінують вдумливі „листи“ пароха о. Л. Малькова в недільних бюлетенях, його тактовну поведінку, молитовну і врочисту поставу під час Літургії, відновлення призабутих постанов Другого Ватиканського Собору (1964 рік) про збереження обрядових і літургійних приписів, які є запорукою окремішности нашої Церкви. Зокрема Служби Божі для парафіян, які залишились при юліянському календарі, щораз кращий церковний хор і високо мистецькі концерти під проводом диригента М. Стащишина і його дружини Олі – це творча і конструктивна праця для росту Церкви, зміцнення церковної громади.

Парафія, в якій сьогодні є сотні родин, вимагає професійного ведення церковної канцелярії, в якій зосереджується життя і діяльність парафіян. Канцелярією завідує скромна, працьовита і невтомна Ксеня Гапій.

В 100-літній історії церкви були також роки застою під час економічної кризи в США, непорозуміння з приводу зміни календаря з юліянського на григоріянський.

Кілька років тому з болем в серці парафіяни „прощались“ з школою, що безперервно діяла 65 років і була гордістю української громади в Нюарку. Незважаючи на перешкоди, непорозуміння і труднощі – церква св. Івана Хрестителя в Нюарку стоїть непохитно на твердих фундаментах. Свобода плекання етнічних традицій і релігійних обрядів є змістом американського життя і демократичних принципів, що є запорукою нашого майбутнього.

Роман Ричок парафіянин церкви св. Івана Хрестителя з 1950 року.

Ода Церкві

Степан Герилів

На сторожі молитви і сповіді,
Берегиня духовного спокою,
Робить все для очищення совісті
І стремління до Бога високого!
До сердець поколінь пригулилася,
Сотню літ до таїнств припрошує,
Вона з нами, як мати, молилася.
...Вічність днями її припорошує,
А вона, як колись, все возноситься
Понад “стрітами”, понад милями,
Не одне покоління проситься,
Називаючи себе хвилями...
І стоїть гордо церква! Й стоятиме,
Ведучи діалог з Україною.
І молитиме. І співатиме.
Все по-нашому. Все незмінною...
З ювілеєм тебе, рідна матінко!
Многа літ тобі всі співаємо.
Хай в твоєму святому затінку
Й далі Бога в серця приймаємо...

Українські літературні вечори в Чикаґо

Мільйони українців, що мешкають по світових просторах, дивують нас, аборигенів України, своєю невтомною важкою працею у збереженні на чужині рідного слова, культури, науки, духовности. І закрадається заздрісна думка: нам би на рідній землі виказувати таку любов до України!

Запорізьке обласне Товариство „Просвіта“ ім. Тараса Шевченка отримало для своєї бібліотеки від Українського Культурологічного Центру м. Донецька, керівником якого є проф. Володимир Білецький, цінне видання – „Літературні вечори в Українському Інституті Модерного Мистецтва Чикаґо, 1973-2006“ – Донецьк, 2006 рік.

„Український Інститут Модерного Мистецтва (УІММ) був заснований у 1971 році меценатом доктором Ахілем Хрептовським та групою українських мистців-модерністів в серці українського району Чикаґо“, – читаємо в анотації. Невдовзі він став важливим культурним центром міста, в якому для місцевої громади влаштовують виставки мистців, зустрічі з літераторами, музикантами, демонструються кінофільми тощо. Площа головної ґалерії – 2,100 квадратних метрів, а в трьох бокових ґалеріях розміщується постійна колекція творів живописців і скульпторів Чикаґо. За роки існування музею в його приміщенні виставляли свої твори понад 700 мистців, відбулося понад 90 музичних концертів. майже одночасно з заснуванням УІММ у ньому стали проводити літературні вечори.

У передньому слові про Український Інститут Модерного Мистецтва його президент Олег Коверко пише: „Провідне завдання УІММ – зберігати мистецькі твори мистців з України і мистців українського походження, плекати знання і розуміння сучасного мистецтва, дати змогу українським літераторам прочитати свої твори перед українською публікою, заприязнити українську діяспору з сучасною модерною музикою та її виконавцями. УІММ – це центр модерних напрямків українського Чикаґо“. УІММ співпрацює з багатьма мистецькими інституціями світу, влаштовуючи експозиції, а в постійній колекції виставлені картини Олександра Архипенка, Яклова Гніздовського, Юрія Соловія, скультури Костянтина Мілонадіса, Михайла Урбана та багатьох відомих у діяспорі мистців.

З 1977 року в Інституті створено Літературну секцію, яку очолила проф. Віра Боднарук, метою її є „знайомити українську громаду з творчістю молодих письменників-модерністів, які народилися в Україні, але виростали на еміґрації, та письменниками, народженими вже поза межами України, але в українських родинах, при українській громаді в діяспорі“. Вона започаткувала постійні літературні вечори в Інституті, запросивши трьох поетів Нюйоркської групи, які проживали в Чикаґо – Олега Коверка, Юрія Коломийця, Богдана Рубчака, представників наймодернішої української поезії. Віра Боднарук про них пише, що „поети Нюйоркської групи старалися розширити межі людської уяви. Вони живуть у чужих культурах: еспанській, німецькій, французькій, американській. Вони пережили і увібрали в себе надбання цих культур. У їхній поезії ми знаходимо мотиви цих країн, бачення дійсности і проникнення в психіку цих народів“. За неповних 30 років в Інституті проведено понад 60 літературних вечорів, на яких звучало живе слово поетів та прозаїків. Влаштування заходів проходило в тісній співпраці Інституту з 84-им відділом Союзу Українок України та Товариством Української Мови в Чикаґо.

В Інституті, окрім літературних вечорів, відбувалися виступи науковців – Академік Дмитро Гродзинський доповідав на тему: „Чорнобиль і його наслідки“, мистецтвознавець Дмитро Степовик прочитав доповідь „Шевченко на тлі мистецтва XIX ст.“, доктор Володимир Мокрий (Польща) – доповідь „Русини, лемки – українці та українська культура в польській науці і публіцистиці після 1908 року“. Учасники вечорів ознайомилися з творчістю Святослава Караванського, Уласа Самчука, Івана Багряного. На літературних вечорах відбулася презентація першої збірки поезій Володимири Демус, нової книги Богдана Бойчука „Київські екслібриси“, книжок Ірени Забитко, презентація упорядкованої Марією Ревакевич антології Нюйоркської групи „Півстоліття напівтиші“, видану київським видавництвом „Факт“ (2005). А ще були вечори, присвячені творчості Юрія Тарнавського, Оксани Соловей, Василя Барки, Віри Вовк, Божени Коваленко і Дмитра Чуба (Нитченка), Аскольда Мельничука і Миколи Воробйова, Івана Драча, Оксани Забужко, Бориса Лободи, Юрія Андруховича, авторський вечір 12-річної поетеси Віки Івченко та ін. Цікавим був вечір-монтаж „Шевченко говорить“, на якому виконавці гуртка мистецького слова з Дітройту Віра Андрушків, Володимир Грушкевич, Люба Китаста, Андрій Лятишевський, Юрій Розгін, Гена Скипакевич, Роман Тарнавський читали поезії, листи, уривки з „Щоденника“ та ознайомили авдиторію з образотворчим доробком Шевченка-художника.

В атмосфері святковости й піднесення відбувся літературний вечір „Іван Франко – велет духу“. Ідея видання належить давнім працівникам Інституту, і насамперед – проф. В. Боднарук, а проєкт здійснили у дослідно-видавничій фундації „Український Культурологічний Центр“ (м. Донецьк), при підтримці НТШ (Донецьке відділення), Донецького обласного Товариства української мови, за творчої і фінансової підтримки Товариства української мови й 84-го Відділу Союзу Українок Америки (Чикаґо).

Книга може бути навчальним посібником для студентів-філологів при вивченні художньої літератури української діяспори, про яку відомості в Україні є надто обмежені. Тому дуже шкода, що тираж цього цінного видання всього 250 примірників.

Тарас Шевченко,
голова Запорізького обласного об’єднання ВУТ „Просвіта“

До 50-річчя вбивства Лева Ребета

Видатний український політичний діяч проф. Лев Ребет пророкував: „Український народ, будучи у Східній Европі народом з найстаршою хліборобською культурою, має дані бути також речником передових думок людства на тих просторах. Україна може і повинна стати зразком політичної культури для всього оточення і на місце тиранії, яку сторіччями на Сході репрезентувала російська – біла і червона – імперія, показати зразок модерної демократичної держави, де свобода і гідність людини не є пустим звуком".

Наразі ім'я Л. Ребета не часто зустрічається в сучасній українській політології, історії національного визвольного руху та в обігу сучасних теорій нації та націоналізму. Його просто свідомо забули. А тим часом саме Л. Ребетові, видатному діячеві українського національно-визвольного руху, випало бути одним із засновників модерної теорії нації, як окремої фундаментальної і прикладної науки, та плідно працювати в царині практичної політики – спочатку в Українській Військовій Організації та Організації Українських Націоналістів, а згодом, у повоєнні роки, на еміґрації, стати одним із керівників демократичної фракції у Закордонних частинах ОУН, а тоді – очолити Політичну раду ОУН(з).

У 1957 та 1959 роках в Мюнхені було вбито двох провідників – спочатку Л. Ребета, а через два роки – Степана Бандеру. Політичне вістря обох вбивств було спрямоване на знищення чолових осіб української політичної еміґрації. Л. Ребет і С. Бандера загинули від рук аґента КҐБ Богдана Сташинського. Л. Ребет та С. Бандера – це були молоді, тридцятирічні українські націоналісти, які бажали бачити Україну вільною і незалежною державою. Все своє життя вони були революціонерами. У них був свій кумир – полковник Євген Коновалець, підступно вбитий більшовицьким аґентом Павлом Судоплатовим в травні 1938 року. Є. Коновальцем захоплювались і перед його пам'яттю схилялись тисячі українських активістів.

У своїх зізнаннях щодо замордування Лева Ребета на процесі в Карльсруге 9-10 жовтня 1962 року Б. Сташинський повідомляв: „Я знав, що Ребет діє головним чином на ідеологічному відтинку". Причиною смерти Л. Ребета при лікарському огляді 12 жовтня 1957 року було встановлено: „Імовірно – параліч серця". Отже, спочатку жодних підстав для припущення, що смерть відбулася внаслідок отруєння, не було. Довгий час, аж до зізнань Б. Сташинського спецслужбам у Західньому Берліні на попередньому і судовому слідстві, смерть Л. Ребета вважалася природною.

При дослідженні причин смерти С. Бандери діягнозом спочатку було поставлено „пролом підстави черепа" і лише згодом, в лікарні, було встановлено отруєння синильною кислотою, але однією з версій смерти у судових слідчих було те, що, можливо, він „сам прийняв синильну кислоту з метою вчинити самогубство".

Тільки 28 травня 1960 року західньонімецькі чинники поінформували громадськість, що вбили С. Бандеру аґенти кремлівських спецслужб. Зізнання аґента-перебіжчика Б. Сташинського остаточно розставили усе на свої місця.

Б. Сташинського було засуджено на вісім років тюрми – не як вбивцю, а як знаряддя і помічника вбивника у двох випадках. Справжніми ж вбивцями були ті, що постановили вчинити вбивство, доручили і технічно уможливили його. Вони тоді перебували у Кремлі. „Процес показав, що перед чорним ділом Москви ніхто і ніде не є безпечним, ані держава чи народ, ані одиниця. Незважаючи на впровадження в СРСР після смерти Сталіна ніби нової правовости, вбивства виконуються далі, хіба що з тією різницею, що давніше це була навіть сваволя, а тепер їх чинять на доручення найвищих державних органів. Повна аналогія, зрештою, до облудної кремлівської декламації про миролюбство з одночасним плянуванням нових аґресій", – писав місячник „Український самостійник" у п'ятиріччя смерти Л. Ребета.

Виступ дружини Л. Ребета – Дарії Ребет на суді в Карльсруге виявився справжньою несподіванкою. У своєму виступі вона підкреслила, що звинувачує тих, хто підготовляв злочин і доручив його виконання, тобто більшовицький режим. Супроти Б. Сташинського вона не має почуття ненависти. Його можна навіть пожаліти як людину, яку цинічно зловжито для виконання злочинів.

...Кажуть, що Л. Ребет напередодні вбивства, ніби підсвідомо відчуваючи небезпеку, досить енерґійно виступив проти бажання свого сина Андрія піти до кіна і сказав йому: „Мені здається, що для тебе буде краще, коли залишишся тут". Л. Ребет мав відчуття, що за ним стежать.

Вбивали людей, але не могли вбити їхнього духу, вбити ідеї. Жертви з рук ворога викликали незламну волю мобілізувати народ до подальшої боротьби.

Олександр Панченко,
м. Лохвиця, Полтавська обл.

EQUAL HOUSING
OPPORTUNITY

$500

Асоціяція українських правників Америки відзначила 30-річчя

Роберт МакКонел

Андрій Підгірський

ВАШІНҐТОН. – 20-23 вересня АУПА – Асоціяція українських правників Америки (Ukrainian-American Bar Association, UABA) відзначила своє 30-річчя. Святкування відбулося в Madison Hotel, що за кілька кварталів від Білого Дому.

АУПА є професійною асоціяцією американських правників та суддів українського походження. Початково її було засновано для розвитку співпраці, контактів, допомоги членам асоціяції, а також для сприяння українським громадам та захисту прав людини. З часу здобуття Україною незалежности її члени тісно співпрацювали з державними установами США та України, зокрема з судовими гілками влади, юристами-міжнародниками, аби сприяти розвиткові верховенства права та демократичних принципів в Україні.

Відзначення 30-річчя розпочалося з прийняття в готелі, було продовжене вечерею в Посольстві України і завершилося урочистим бенкетом в ексклюзивному Університетському клюбі Вашінґтона (University Club of Washington).

Зустріч надала численні можливості для розвитку контактів та відновлення дружніх взаємин. На додаток до святкових прийнять учасники заходу змогли впродовж двох днів прослухати ряд виступів з актуальних правових тем, зокрема „Ефективне корпоративне консультування: як привабити та утримати корпоративних клієнтів" (Тарас Шмаґала і Елен Джерем); „Право інтелектуальної власности: зміна міжнародного образу" (Вальтер Ханчук); „Ратифікація Конституції США: аналіза політичних, історичних і правових питань" (Стівен Ґроґоза); „Нові правила розкриття інформації в електронній формі в судовому процесі" (Джордж Пазуняк); „Розпуск Верховної Ради України згідно з Указом Президента Віктора Ющенка: короткий огляд" (Богдан Футей, Данило Курдельчук, Надя Дюк); „Директива ч. 1031 і зміни в сфері нерухомости" (Пітер Піддубний та Ендрю Галів); „Антитрестове законодавство: те, чого ви не знаєте, може вам зашкодити" (Віктор Рудь); „Ґльобальні торговельні проблеми" (Джером Ганіфін і Ендрю Бігун); „Експорт-імпорт нафти та операції у сфері газопостачання в Україні: статус договору з розподілу продукції та діяльність „Нафтогазу" за кордоном" (Олександер Малиновський); „Законодавство про сурогатне материнство в Україні" (Тетяна Липець); „Законодавство про міжнародні корупційні дії: застосування, етичні дилеми і рішення" (Андрій Підгірський і Тарас Шмаґала).

Захід відвідали чимало учасників, зокрема адвокатів і суддів з України. До складу української делеґації увійшли судді з Вищого господарського суду України, Вищого адміністративного суду України, Судової палати з цивільних справ Верховного суду України, апеляційних судів Києва і областей, представники прокуратури, Державної судової адміністрації, „Укрінюрколегії", юридичної фірми „Кізін, Бондарчук, Чібісов та партнери", правники з США.

Новим президентом АУПА обрано С. Ґроґозу з Неаполя, Фльорида, віце-президентом – Тараса Філевича з Ню-Йорку, секретарем і скарбником – Дж. Пазуняка. Президент А. Підгірський, який склав свої повноваження, обраний головою правління.

АУПА мало честь вітати серед гостей Роберта МакКонела, колишнього помічника Генерального прокурора під час правління Президента Рональда Рейгана та співзасновника „US-Ukraine Foundation". Він був головним доповідачем на урочистому бенкеті і оптимістично висловився щодо майбутнього України, посилаючись на нове покоління українців. Також з привітаннями до членів АУПА звернувся сенатор штату Меріленд Ендрю Гаріс.

А. Підгірський вручив відзнаку Асоціяції „За досягнення" Б. Футеєві, старшому судді Федерального суду претензій у Вашінґтоні, та Д. Курдельчуку, президенту „Укрінюрколегії" – на знак визнання їхнього тривалого провідництва в просуванні ідеалів АУПА, а також досягнень у справі розвитку взаємин між членами АУПА в США та Україні. Ендрю Стецьків з Філядельфії отримав відзнаку „Нагорода президента АУПА". Стипендію АУПА призначено Ірині Іващук, студенці права Університету Фльориди.

Члени АУПА обрали Лас-Вегас місцем наступного конґресу в 2008 році. АУПА залишається відкритою до всіх правників українського походження.

Андрій Підгірський

Відзначення славних річниць

ДЖЕРЗІ СИТІ, Ню-Джерзі. – В неділю, 14 жовтня, після Служби Божої, яку відправив в Українській греко-католицькій церкві свв. апостолів Петра і Павла о. Василь Путера, була відправлена Панахида з нагоди 65-річчя УПА і 100-річчя з дня народження Романа Шухевича-Тараса Чупринки.

Відзначення дати почалося внесенням прапорів. Їх внесли ветерани УПА Дмитро Вох, Євстахій Кметь, Володимир Васьків, а також діти з СУМ. Після Панахиди всі парафіяни і гості зайшли до церковної залі. Вступне слово мав Зенко Галькович, який привітав усіх учасників відзначення, серед яких була Валентина Тарахівська, голова 7-го Відділу Організації оборони чотирьох свобід в Україні (ООЧСУ) і голова ОЖ ОЧСУ у Пасейку. Промовець привітав Івана Буртика і розповів про його громадську діяльність. І. Буртик збирав пожертви на українські церкви в Казахстані, за які збудував дві церкви, а третю він збудував за свої кошти. І. Буртик докладно розповів про УПА і Романа Шухевича, поєднав минуле і сучасне та висловив надію, що Президент України Віктор Ющенко зробить все можливе, щоб визнати УПА учасницею Другої світової війни. На закінчення всі учасники події заспівали Національний гимн України.

При каві і солодкому відбувалася дискусія про теперішні події в Україні. Святкування спонзорував 14-ий Відділ ООЧСУ.

Дарія Малиновська

Свято в Євангельській церкві

ЮНІОН, Ню-Джерзі. – 13-15 жовтня громада Української євангельської церкви візначила 66-річчя свого заснування. На свято був запрошений відомий американський євангелист-проповідник Креґ Фаслер. На фото: виступає співоча група з Української євангельської церкви в Рочестері, Ню-Джерзі. Фото: Л. Хм.

З піклуванням про довкілля України

НЮ-ЙОРК. – На триденній конференції в ООН „Зміни клімату: як ці зміни впливають на людство", що відбулася 5-7 вересня, Україну представляла Ольга Мелень, керівник юридичного відділу міжнародної благодійної організації „Екологія-право-людина". З нею розмовляла Наталія Зілгалова-Хаткі.

– Чому був присвячений Ваш виступ на конференції в ООН?

– Мова йшла про зелене інвестування та надходження до бюджету України коштів від продажу квот на викиди парникових газів, використання цих коштів на здійснення екологічних проєктів, повязаних із зменшенням викидів вуглекислого газу в атмосферу, збільшенням джерел поглинення цього газу для вирішення найважливішої проблеми сьогодення – зміни клімату та ґльобального потепління.

– Чи після конференції буде почутий голос екологів?

– Власне, конференція є тим позитивною, що питання зміни клімату досліджується на такому високому рівні, як ООН. Деякі держави вже ратифікували Кіотський протокол, і Україна була серед перших держав, що ухвалили підписати цю угоду. Викиди парникових газів України є відносно незначними на сьогодні, а основна маса викидів зменшилася на 50 відс. у порівнянні з 1990-ми роками. До числа держав, які мають найбільше викидів вуглекислого газу, належать Сполучені Штати, Канада, Австралія. Тривалий час проводяться переговори про те, щоб США приєдналися до Кіотської угоди, але, на жаль, політика США ще не є досить відкритою до реаґування на проблеми кліматичних змін. Тільки на рівні деяких штатів та федеральних управлінь ухвалюються конкретні заходи щодо боротьби з ґльобальним потеплінням.

На жаль, екологічним питанням і в Україні приділяється незначна увага, зокрема забрудненню повітря, незаконному вирубуванню лісів. Хоча Україна приєдналася до Кіотського протоколу та до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, на державному рівні не вживаються відповідних заходів щодо боротьби зі зміною клімату. Україна на сьогодні ще не підготувала жодної цілеспрямованої державної програми з цього важливого питання.

– Наскільки гостро зараз стоїть питання зі зміною клімату для України?

– Для України це питання ще не стоїть занадто гостро. Це означає, що обсяг економіки в Україні не є на тому рівні, як в 1990 роках, коли готувався Кіотський протокол. В той час викидалося набагато більше парникових газів в атмосферу, ніж сьогодні. Але сьогодні в Україні існують й інші проблеми, повязані з навколишнім середовищем. Це і вирубування зелених насаджень, захисних лісів, нераціональне ведення сільського господарства, відсутність достатнього очисного обладнання на промислових підприємствах, проживання населення в сильно забруднених територіях, викиди від транспорту та інші проблеми. Уряд України повинен долучитися до вирішення питань, пов'язаних зі зміною клімату і збереженням довкілля.

Відкриття Міжнародної української школи

КИЇВ. – 4 жовтня у Центрі позашкільної освіти Міністерства освіти і науки України відбулось урочисте відкриття загальноосвітнього навчального закладу дистанційної форми навчання „Міжнародна українська школа", під час якого було проведено перший відеозв'язок з представниками посольств України в різних країнах світу, недільними українськими школами та представниками українських громадських організацій. Станом на 1 вересня в Міжнародній українській школі налічується понад 300 учнів з 14 країн світу.

Міжнародна українська школа є загальноосвітнім навчальним закладом, який очолює Людмила Іванова. Головною метою школи є здійснення конституційного права громадян України, батьки яких тимчасово перебувають за кордоном, та дітей, батьки яких мають громадянство інших держав, на здобуття загальної середньої освіти. Для проведення навчання школа розробляє індивідуальні навчальні пляни з урахуванням особливостей дітей, їх здібноеого навчання з використанням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, у вигляді бльочних завдань, відео та очних лекцій, практичних занять, консультацій, підсумкових контрольних робіт тощо.

Учнів до Міжнародної школи зараховують на безконкурсній основі за наказом директора, що видається на підставі особистої заяви (для неповнолітніх – заяви батьків або осіб, які їх замінюють). Навчання завершується державною підсумковою атестацією на території України, терміни якої визначаються та затверджуються засновником. За результатами навчання учням видається відповідний документ про освіту державного зразка (табель, свідоцтво, атестат).

Учні, які за результатами річного оцінювання не засвоїли програмний матеріял з одного або всіх предметів навчального пляну, продовжують навчатися після корегування їхнього індивідуального навчального пляну. Навчання платне.

Заяви до школи слід подавати до 18 жовтня і до 1 березня на електронну адресу: m_globa@mon.gov.ua. Тел.: (380-44) 486-2230, телефонфакс: (380-44) 486-2438, 486-2235.

Генеральне консульство України в Ню-Йорку

Український культурний центр в Европі

Д-р Марина Палієнко

Українська бібліотека ім. Симона Петлюри в Парижі з часу її відкриття для відвідувачів у 1929 році і до наших днів залишається важливим центром громадсько-політичного та культурного життя українців на французькій землі.

До створення бібліотеки та її успішного функціонування причинилась значна кількість послідовників Головного Отамана не лише у Франції, але й в інших европейських країнах. Найпомітнішу ролю у заснуванні Української бібліотеки відіграли її фундатори – Вячеслав Прокопович, Іларіон Косенко, Олександер Удовиченко, Олександер Шульгин та Іван Рудичів. Свій внесок у розбудову бібліотеки зробили також і вояки Армії УНР з таборів для інтернованих у Польщі, які масово почали переселятися до Франції у середині 1920-их років. Вже наприкінці того десятиріччя у Франції нараховувалося близько 10 тис. українців, внаслідок чого тут виник один з провідних центрів української політичної еміґрації в Европі.

Першим ідею заснування нерукотворного пам'ятника С. Петлюрі висунув В. Прокопович. 18 липня 1926 року він писав на сторінках „Тризуба": „.... В Парижі повинна бути Бібліотека ім. С. Петлюри. Повинна бути, щоб молодь наша, беручи в Сорбонні досвід віків, переймаючись досвідом европейським, вчилася з його ідей, з його життя, з його смерти любови діяльної до рідного краю... А Захід бачив, як ми шануємо своїх людей великих". Того ж року Комітет вшанування пам'яті С. Петлюри в Парижі ухвалив створити бібліотеку і музей, де було б зібрано усе, що торкалося життя та діяльности Головного Отамана.

24 травня 1929 року французька влада офіційно затвердила статут Товариства „Українська бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі", після чого вона відкрилась для читачів. Статут Бібліотеки передбачав значно ширші функції, ніж власне збирання та збереження українських видань. Вона мала не тільки набути значення наукового та культурно-освітнього центру українознавства у Франції, але й покладала на себе важливі музейно-архівні завдання – збирання колекції пам'яток і предметів, пов'язаних з життям та діяльністю С. Петлюри; сприяння проведенню пошуків в архівах та бібліотеках Франції матеріялів з українсько-французьких зв'язків.

Серед найактивніших представників бібліотеки тих років неможливо не згадати імена таких відомих українських громадських та культурних діячів, як письменник Василь Королів, який організував збирання книжок та коштів у Чехословаччині, генерал Володимир Сікевич у Вініпезі, проф. М. Антонович у Берліні, проф. І. Шендрик у Львові, сотник М. Забело у Туреччині. Інформації про імена всіх жертводавців регулярно вміщувалися на шпальтах часопису „Тризуб" бібліотекарем Іваном Рудичевим.

Книжкові фонди бібліотеки поповнювалися майже виключно шляхом безкоштовних надходжень від українських еміґрантів. Окрім книжкового, бібліотека мала також значний архівний фонд, матеріяли якого висвітлювали історію української еміґрації не тільки після 1920 року, але й попередніх років. Так були придбані архівні матеріяли Союзу Визволення України в Німеччині під час війни 1914-1918 років, а також архівні документи українських еміґрантів у Швайцарії. Бібліотека мала в розпорядженні документи Уряду УНР в екзилі, досьє редакції журналу „Тризуб", архіви деяких політичних та літературних особистостей, як от Тимофій Котенко, Павло Чижевський або Борис Лазаревський, і нарешті, архіви багатьох українських організацій на терені Франції, зокрема Товариства колишніх вояків Армії УНР. При бібліотеці, як її неподільна частина, діяв Музей ім. С. Петлюри, де зберігались його посмертна маска, рукописи, світлини, архів Судової комісії в справі процесу Шварцбарда.

Трагічна доля спіткала книжкову та архівну колекцію Української бібліотеки ім. С. Петлюри з початком Другої світової війни – восени 1940 року вона була опечатана, а згодом вивезена нацистами до Німеччини. За приблизними підрахунками, вивезено було близько 15 тис. книжок, а також численні світлини, мапи, музейні експонати та архівні документи (загалом понад сто скринь).

По закінченні Другої світової війни Українська бібліотека ім. С. Петлюри відновила свою діяльність у квітні 1946 року – знов таки завдяки діяспорі, яка почала надсилати книжки, журнали, архівні документи та музейні експонати. Сьогодні бібліотечні фонди нараховують біля 27 тис. книжок та приблизно 500 найменувань журналів і газет, з яких 79 західніх видань у постійному комплектуванні.

З плином часу бібліотека повернула собі статус культурного центру, який вона мала до війни, і з відновленням незалежности України в 1991 році її діяльність поширилася і збагатилася.

Рада бібліотеки опікується могилою С. Петлюри на паризькому цвинтарі Монпарнас. Щорічно з ініціятиви та за участю бібліотеки організуються заходи, присвячені увічненню пам'яті Головного Отамана, відзначаються річниці його трагічної загибелі, влаштовуються виставки, лекції, періодично відбуваються конференції за участю науковців з Франції, України, США, Польщі та інших країн. Бібліотека опублікувала значну кількість творів, які у своїй більшості присвячені С. Петлюрі. Окремі видання вийшли у світ у співпраці з іншими науковими інституціями: Українською Вільною Академією Наук (УВАН) у Ню-Йорку – два томи творчої та епістолярної спадщини Головного Отамана під назвою „Симон Петлюра: статті, листи, документи" (Ню-Йорк, 1956, 1979) Українським Вільним Університетом в Мюнхені – „Симон Петлюра: збірник студійно-наукової конференції в Парижі (травень 1976) (Париж-Мюнхен, 1980), Науковим Товариством ім. Шевченка (НТШ) в Сарселі тощо.

У 1999 році Радою бібліотеки за участю П. Ґрімстед та президента Французької асоціяції українських студій професора Даніеля Бовуа було вжито конкретних заходів щодо повернення бібліотеці її архівних колекцій міжвоєнного періоду. Проте ця проблема залишається невирішеною і потребує розв'язання, бо йдеться про культурні надбання не лише еміґрації, але й української нації в цілому.

Сьогодні бібліотека стоїть перед надзвичайно важливою справою – реорганізацією своїх фондів та інформатизацією. Через деякий час з бібліотечними каталогами можна буде ознайомитися в Інтернеті. Бібліотека конче потребує коштів на проведення робіт з упорядкування архівів, їх систематизації, описування, реставрації окремих документів. Це скарби національної історії та культури, які мають бути збереженими для наступних поколінь, введеними до наукового та суспільного обігу. Надзвичайно актуальним завданням є створення комп'ютерної бази архівних фондів Української бібліотеки українською, французькою та англійською мовами. Всього цього неможливо здійснити без додаткових фінансових коштів, яких потребує каталогізація та реставрація матеріялів, створення електронних каталогів та інформаційних баз даних. Українська бібліотека сьогодні надзвичайно потребує підтримки українців з усього світу. Ми маємо зберегти і продовжити діяльність нашого найдавнішого національного та культурного центру в Европі!

Завдання Української бібліотеки в Парижі дуже складні і разом з тим почесні, бо вона, втілюючи ідеї С. Петлюри, стала живильним осередком української культури і тим здобула визначне місце не тільки в Европі, але й у цілому світі. Українська бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі вписала не тільки одну з найяскравіших сторінок в українську історію, але й стала справжнім пам'ятником Голові Директорії та Головному Отаманові, одним із символів боротьби за українську незалежність.

Українська бібліотека ім. Симона Петлюри в Парижі.

При Українському Конґресовому Комітеті Америки (Відділ в Ілиной) засновано „Меморіальний Фонд ім. С. Петлюри" для збору коштів на комп'ютерізацію архівів Української бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі." У кредитівці „Самопоміч" в Чикаґо відкрито благодійний рахунок за числом: 107572. Кореспонденцію та пожертви просимо надсилати за адресою: Symon Petlura Memorial Fund, 2247 W. Chicago Avenue, Chicago, IL 60622 - USA. За додатковими інформаціями звертатися на електронну адресу: hrushetsky@yahoo.com.

Українська проща на Соловки

Ерік Яшкевич народився у сталінському таборі.

Микола Коробко

Соловецькі острови... Для молодого покоління ці слова мало що значать, а от в СРСР потреби в тлумаченнях з цього приводу не було... Як зазначає журналіст Сергій Шевченко, „Соловки – загальне ім'я, що позначає політичний терор, катування, духовний геноцид". Соловки треба побачити особисто. Помолитися у храмах. Запалити свічку в храмі Вознесіння.

Одним з перших українців майже 250 років тому свій страдницький шлях від запорізького краю до вікування на приполярному острові безповоротно пройшов останній кошовий отаман Запорозької Січі Петро Калнишевський. Справжньою Голготою для тисяч українців стали Соловецькі острови за часів більшовицького режиму. 25 травня 1920 року на Соловках було засновано табір примусових робіт, а на початку червня 1923 року прибула перша партія в'язнів. У камерах не було ні ліжок, ні будь-якої постелі. Люди спали в самій білизні на вкритій інеєм кам'яній підлозі церкви. Ці людські страждання були запрограмовані системою і цинічно маскувалися під акт творення нової людини. Табір поповнили „куркулі", представники національних партій, „ухильники", „шпигуни" і до 30 відс. кримінальних злочинців.

2 липня 1937 року Політичне бюро Комуністичної партії вирішило „раз і назавжди позбутися неблагонадійних і соціяльнонебезпечних громадян". На виконання цієї постанови 5 серпня 1937 року розпочалася операція „єжовської чистки" суспільства від антирадянських елементів. Репресії набули небачених розмірів. Наказ визначав кількісні „ліміти" розстрілів для кожного реґіону СРСР, а також фіксував персональний склад „трійок", що виносили вироки. Вироки виносилися заочно і без участи захисту й звинувачення, оскарженню не підлягали. Розстрілювали „з обов'язковим цілковитим збереженням таємниці часу і місця". Акція мала тривати чотири місяці. За цей час було заплановано засудити до розстрілу 75,950 осіб, ув'язнити 193 тис. осіб.

Гостей з України зустрів Андрій Литвин.

Якову Апетерові, начальникові Соловецької тюрми особливого призначення, було затверджено „для репресування" 1,200 осіб. 27 жовтня і 3-4 листопада 1937 року капітан державної безпеки Михайло Матвєєв з помічниками розстріляв в урочищі Сандармох Медвежогорського району Карелії 1,111 в'язнів так званого „соловецького етапу", серед них – 300 українців. Серед розстріляних були поет-неоклясик Микола Зеров, засновник театру „Березіль" Лесь Курбас, драматург Микола Куліш, письменники Валер'ян Підмогильний, Павло Филипович, Валер'ян Поліщук, Григорій Епік, Мирослав Ірчан, Марко Вороний, Михайло Козоріз, Олекса Слісаренко, Михайло Яловий, академіки Степан Рудницький і Матвій Яворський, історик Сергій Грушевский та інші представники цвіту нації... Серед розстріляних були молоді жінки віком 25-30 років. Вони зазнали ще й особливої наруги: наглядачі не могли обійтися без оргій. Дітей, які народжувались у цих нелюдських табірних умовах, відбирали у матерів. Практично, всі вони не мали шансів вижити...

М. Зеров писав за три роки до своєї смерти: „Стою німий і жити вже безсилий: вся думка – з білим і смутним горбом немилосердно ранньої могили".

Перегорнімо щоденник наших відвідин Соловецької колонії. В ніч на 2 серпня ми перетнули кор-

(Закінчення на стор. 26)

Повернення славетного шахіста

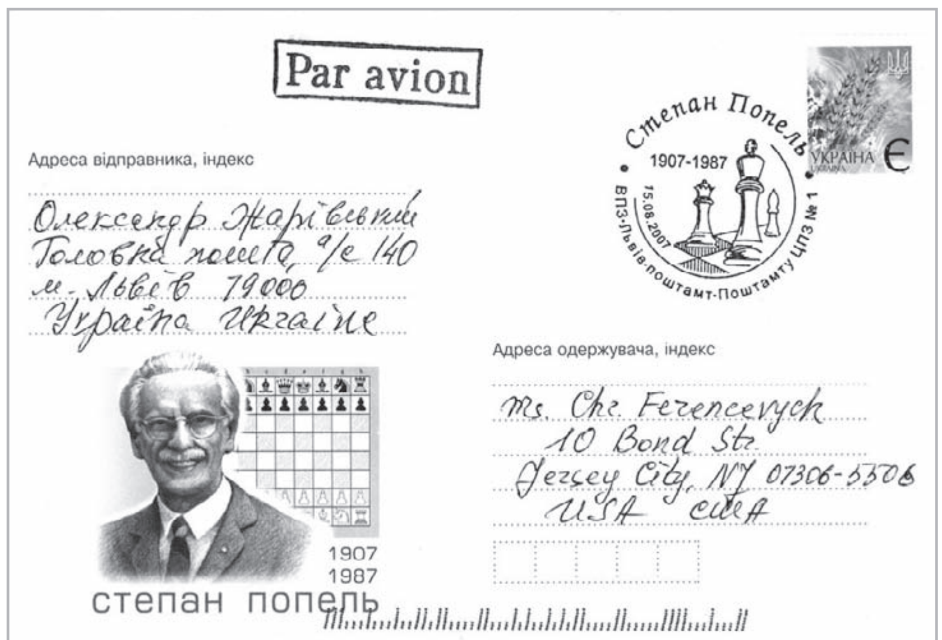
До 100-ліття від дня народження Степана Попеля

Олександер Жарівський,
голова Львівського обласного товариства філателістів

Відомий український шахіст і цікавий оповідач Орест Попович (його фахові статті на шахову тему не раз публікувалися у „Свободі“) в своїй книзі „Партії та розповіді шахіста з Америки“ („Академічний експрес“, Львів, 1996 рік) пише: „Десь у п’ятдесятих роках я, так з цікавости, запитав одного шахіста-любителя в Америці, чи знає він, хто є чемпіоном світу з шахів. Ботвинник, відповів він. Правильно, кажу. А хто на другому місці? Попель! – заявив він без вагання. Така патріотична, хоч очевидно неправильна, відповідь віддзеркалювала ту велику славу, що нею користувався професор Степан Попель, як шахіст, серед української діяспори на Заході“.

Народився майбутній шаховий майстер 15 серпня 1907 року в Комарниках на Бойківщині. Навчаючись у Львівському університеті, він у 1924 року здобув звання чемпіона університету з шахів. Тут же здобув ступінь маґістра філософії (1931 рік) та права (1938 рік). Після закінчення вищих студій С. Попель викладає латинську та французьку мови у львівських гімназіях, не покидаючи свого захоплення шахами і в 1929 році здобуває титул чемпіона Львова з шахів, а в 1928, 1943, 1944 роках стає чемпіоном Західньої України. Саме з ініціятиви С. Попеля в 1926 році у Львові було засновано Товариство українських шахістів. Навіть в умовах Другої світової війни були організовані шахові дружини, які проводили між собою змагання. На той час у Львові діяло три шахові клюби – УТТ-1, „Україна“ та „Тризуб“. В грудні 1943 року до цих змагань було залучено ще одну дружину – „Дніпро“ з Винників, в складі якої виступав політеміґрант з СРСР Федір Богатирчук – чемпіон України з шахів 1937 року.

В обох діяспорних українських енциклопедіях (В. Кубійовича та англомовній Гузара-Струка) в статтях про С. Попеля подано інформацію про те, що в 1929-1944 роках він був особистим секретарем Митрополита Андрея Шептицького. На жаль, про цей період його життя практично нічого не відомо. А передувала цьому подія, яка мало не коштувала С. Попелеві життя. Невідомо з яких причин (чи то через невдало зіграну шахову партію, чи в стані глибокої душевної депресії) одного дня С. Попель вирішив вдатися до самогубства. На щастя, велику дозу снотворного він прийняв, не усамітнившись десь в закутині, а на лавці біля Народної лічниці ім. Андрея Шептицького. Знепритомнілого чоловіка зауважив хтось із персоналу лікарні. Йому було надано медичну допомогу. Д-р Мар’ян Панчишин, який керував Народною лічницею і був особистим лікарем Митрополита, впізнав у пацієнті відомого шахіста і повідомив про нього А. Шептицького. Митрополит попросив привести до нього невдахусамогубця. Невідомо, яка розмова відбулася між ними, однак, відтоді і аж до смерти А. Шептицького його особистим секретарем до справ цивільних був С. Попель. Очевидно, що підставою для отримання цієї посади послужило його володіння українською, польською, російською, французькою, німецькою, латинською і грецькою мовами.

Поштовий конверт України на честь Степана Попеля.

На еміґрації С. Попель не розлучався з шахівницею. В 1944 році, в Кракові він звів до нічийного рахунку 2:2 гру з Ф. Богатирчуком. Далі життєвий шлях привів С. Попеля до Парижу, де він перебував до 1956 року. У квітні 1947 року Лувр влаштував у Парижі міжнародний шаховий турнір, в якому С. Попель виступав як бездержавний українець і посів четверте місце

Тричі С. Попель вигравав чемпіонати Парижу – у 1951, 1953, 1954 роках. Однак, здобувши такі високі титули і проживши в Парижі 10 років, він так і не отримав французького громадянства. Причиною стало постійне перебування в помешканні С. Попеля українських скитальців, серед яких були відомі політичні діячі в еміґрації, за якими велося стеження. Власне, за таких обставин зник пашпорт С. Попеля, який знайшовся в Мюнхені, коли там в 1959 році було вбито Степана Бандеру і при тілі вбитого було знайдено пашпорт на імя С. Попеля. Виявилося, що провідник ОУН довгий час проживав з цим пашпортом, вклеївши туди свою фотографію.

В 1946-1955 роках С. Попель брав

(Закінчення на стор. 26)

ПОДОРОЖІ

Українців шанують в Канаді

Прапор України в Музеї еміґрації.

Коли океанський теплохід прийшов до Канади, директор круїзу Давид Пепер порадив мені відвідати музей еміґрації в порту, на 21-му пірсі, де є чимало матеріялів про українців. Директор взагалі був великим прихильником України: відпустки проводив на гірських схилах Карпат і Криму, милувався вродою Юлії Тимошенко, а у танцювальній групі корабельного театру половину складу мав з України: Сашко Карпець і Світлана Двояшкина, Олена Огій і Сашко Авдєєв, Юля Сухина і Назар Винар... „Це найкращі у світі танцюристи“, – сказав Д. Пепер.

Музей еміґрації був влаштований у тому самому місці, де ступали на канадську землю приходьки з Европи. Навіть залізничний вагон, у якому їх везли далі, зберігся. А в самому музеї було влаштовано імітацію вагону, тож коли я став на його сходинку, у вікнах засвітилися екрани і попливли краєвиди Канади.

Багато років тому перші українці такої інформації про нову країну поселення не мали. У кінозалі, яка нагадувала давні часи, показували поліекранний фільм, у якому кілька сюжетів демонструвалося одоночасно. На першому пляні з’явилася заклопотана родина новоприбулих – чоловік з дружиною і двійко дітей. Раптом жінка запитала: „Тарасе, а куди ж тепер?“ Виявляється, фільм починався з українців, і далі Тарас роповідав дружині і синові Іванові (як гарно той вимовляв – „Тату!“) про Канаду. Жінка усе ж непокоїлася: „Як же ми будемо жити так далеко від рідного краю?“ Тоді Тарас дістав з пазухи Шевченків „Кобзар“, і дружина зраділа, бо відтепер мала моральну підтримку.

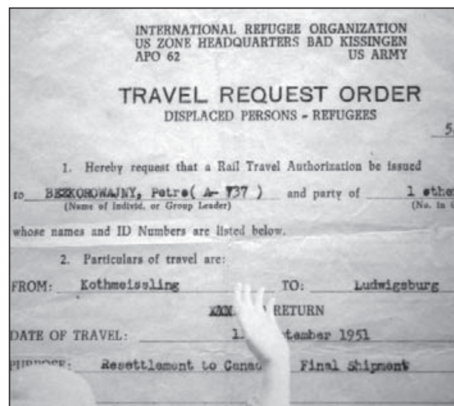
У музеї показано багато матеріялів про українців, деякі з яких я зфотографував. Розповідалося, що у 2001 році в Канаді проживало 1,071,060 канадців українського походження. Українці Канади були восьмою за чисельністю етнічною групою в країні. А у світі Канада є третьою країною з найбільшим числом етнічних українців після самої України і Росії.

Першими приїхали сюди в 1891 році Іван Пилипів та Василь Єленяк. І. Пилипів заснував поселення Една-Стар. Але ініціятором масової еміґрації українців до Канади вважається д-р Йосип Олеськів, який намовив багатьох українців з Галичини і Буковини їхати до Канади. Вони оселилися в Альберті, Саскачевані і Манітобі, ближче до осикових гаїв. До осики українці додали калину. Тоді все, що росло на власній ділянці, було безкоштовним. Міцніло культурне середовище і родинні зв’язки.

У 1914-1921 роках уряд Канади визнав українців з Австро-Угорщини „союзниками ворога“ і зажадав реєстрації у державних органах. Понад 5,000 етнічних українців опинилися у спеціяльних таборах для інтернованих і на примусових роботах. 24 серпня 2005 року прем’єр-міністер Канади Пол Мартін назвав інтернування „сумною сторінкою історії Канади“ і пообіцяв 2.5 млн. дол. на освітні і пам’ятні заходи. Тепер у Канаді є музей під відкритим небом „Село спадщини української культури“, де відтворений побут першої хвилі іміґрації до Канади.

Коли будете у Галіфаксі, раджу відвідати музей, у якому так прихильно показано українських приходьків.

Левко Хмельковський

INTERNATIONAL REFUGEE ORGANIZATION
US ZONE HEADQUARTERS BAD KISSINGEN
APO 62 US ARMY

TRAVEL REQUEST ORDER
DISPLACED PERSONS – REFUGEES

1. Hereby request that a Rail Travel Authorization be issued
to BEZKOROWAJNY, Petro (A- 737) and party of 1 other
(Name of Individ. or Group Leader)
whose names and ID Numbers are listed below.

2. Particulars of travel are:
FROM: Kothmeissling TO: Ludwigsburg
RETURN
DATE OF TRAVEL: 1... tember 1951
PURPOSE: Resettlement to Canad... Final Shipment

Документ Петра Безкоровайного.

„Щиро вітаємо в Канаді!“

Валізи переселенців.

Через океан – до Канади.

Перша допомога – від українських сестер.

Залізничний вагон з минулих часів.

Імітація давнього пароплава – кінотеатр в музеї.

НОВИНИ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА

Ювілейний концерт Олега Чмира

МЕДІСОН, Ню-Джерзі. – 14 жовтня в концертній залі Дрю-університету відбувся великий концерт „Українські зірки в Америці", присвячений 25-річчю сценічної творчости відомого оперного співака Олега Чмира-Опалинського (баритон). В концерті взяли участь Оксана Кровицька (сопрано), Лаура Зупа Д'Авела (сопрано), Антоні Дайно (тенор), струнний квартет ім. Миколи Леонтовича в складі – Юрій Харенко, Олександер Абаєв, Борис Девятов, Володимир Пантелеєв, концертмайстер Давид Маюла, ведучий Ігор Раковський.

До програми були включені дуети з всесвітньо відомих опер „Чарівна флейта" і „Дон Хуан" Вольфґанґа Моцарта, „Лючія де Ламермур" Ґаетано Доніцеті, „Севільський цирульник" Джоакіно Россіні, „Сила призначення", „Трубадур" і „Дон Карлос" Джузепе Верді, „Кармен" Жоржа Бізе, а також українських композиторів Семена Гулака-Артемовського – „Запорожець за Дунаєм" і „Мелодія" Мирослава Скорика у виконанні квартету, який також грав твори Моцарта. Зачарувала присутніх українська народна пісня „Місяць на небі" у виконанні усіх артистів (аранжування М. Скорика).

З подякою і привітаннями виступили скарбник УНСоюзу Рома Лісович, Михайло Козюпа з кредитівки „Самопоміч" у Парсипані, Ню-Джерзі, Ярослав Федун з кредитівки в Кліфтоні, Ню-Джерзі.

Спонзорували концерт Український Народний Союз, кредитівки в Нюарку/Парсипані/Джерзі-Сіті, та Кліфтоні/Пасейку, Ню-Джерзі, і Савт Бавнд-Бруку/Картереті/Ню-Йорку, а також об'єднання „Самопоміч" в Нюарку і компанія „Міст".

Л. Хм.

Фото: Рома Гадзевич

Олег Чмир-Опалинський і Оксана Кровицька.

Струнний квартет ім. Миколи Леонтовича.

Лаура Зупа Д'Авела і Антоні Дайно.

Концерт „Віденського піяно-тріо"

НЮ-ЙОРК. – В суботу, 6 жовтня, відоме „Віденське піяно-тріо" завітало вдруге з концертом до Українського Інституту Америки. Як минулого разу, в лютому 2003 року, так і тепер артисти підготували програму мінорного настрою, тим разом слов'янської музики. В склад цього ансамблю входять Стефан Мендль, Вольфґанґ Редік і Матіяс Ґредлер.

Вечір почався фортепіяновим „Тріо" Йозефа Гайдна, у якому вперше композитор запропонував тематичну розробку, засновану на мотивному чергуванні. „Тріо е-моль" – це одне з чотирьох мінорних творів з 43 творів майстра цього жанру. Віденці справно виконали комбінації фортепіяна, скрипки й чельо, де смичкові інструменти провадять між собою діялоги або грають в унісоні. Виконання було перлисте й ясне, представляючи найвищий ступінь австрійського мистецтва клясичного періоду.

Бедржих Сметана, основоположник чеської опери та програмної симфонії, у своїх творах використовував інтонації чеських пісень і танців, спирався на національні леґенди і мелодії. Більшість творів камерної музики зв'язана з його власними переживаннями, його хворобою, включно до втрати слуху в 1874 року, коли він був змушений припинити виступи як соліст або дириґент. Залишилась йому тільки композиторська діяльність. Тріо скомпоноване в 1855 році і пов'язане з втратою його доньки. У виконанні цього бурхливого твору скрипаль В. Редік, що сам впровадив першу тему без акомпаніяменту, надав звукові драматичного тону, який підхопив челіст та згодом піяніст, і тут почався конфлікт батьківських почувань, які остаточно перервала каденція фортепіяна, після якої все це повторилося, тільки з більшою силою. Драматизм туги і траґізм музики було втримано у дальших частинах.

Головним твором вечора було „Тріо а-моль" Петра Чайковського, яке в інституті прозвучало 17 років тому, 6 жовтня 1990 року, в концерті до 150-ліття П. Чайковського. В цьому жанрі композитор не почувався добре, але хотів написати меморіяльний твір з приводу смерти Миколи Рубінштейна з посвятою „Пам'яті великого артиста".

Тріо, написане протягом двох місяців, було закінчене 9 лютого 1882 року, мабуть на прохання Надії фон Мекк, добродійки композитора, яка наполягала на цьому жанрі з вимогою, щоб фортепіяно мало складнішу ролю, бо в її домашньому тріо був молодий піяніст француз Клод Дебюсі.

„Тріо" має тільки дві частини. Перша – „Елегійна п'єса", друга – тема з довгим набором варіяцій, яка асоціюється з М. Рубінштейном, де в кожній варіяції віддзеркалюється інцидент з його життя.

Віденці зіграли його з повнокровним звуком та тужливою елегійністю, без пересади траґізму та самопожаління, як це можна чути в інших ансамблях.

Треба сказати, що скрипаль В. Редік володіє доброю технікою гри і в ансамблі продукує всі потрібні кольори, вписані в музичну тканину, подібно, як і челіст М. Ґредлер, що сочистим тоном доповнював музичний образ романтичної картини. Особливе признання належить С. Мендлеві – піяністові ансамблю, що оживив ці технічно тяжкі і рідко виконувані твори, наповнивши їх іскрометною вітальністю, даючи слухачам лекцію ансамблевого музикування.

Богдан Марків

„Віденське піяно-тріо" в Українському Інституті Америки.

Музика Віктора Косенка на компактному диску

До 100-річчя від дня народження композитора Віктора Косенка Наталя Шкода награла в англійській фірмі „Toccata Classics“ перший компактний диск з його фортепіяновою музикою „11 етюдів у формі старовинних танців, оп. 19“.

Етюди, створені в 1928-1929 роках, можна грати як самостійні номери, як це ввійшло як дидактичний матеріял в навчальних закладах України. Н. Шкода зіграла цей цикл як одну цілість.

Цей перший авторитетний випуск варто придбати шанувальникам української клясичної музики. Для цього прошу звертатися електронною поштою: shkodana@yahoo.com або через Інтернет: www.geocities.com/shkodana/homepage

Богдан Марків

Українська проща...

(Закінчення зі стор. 22)

дон з Білоруссю і взяли курс на Санкт-Петербург. На спорудження міста Петра в карельських болотах всього лише через 50 років після Переяслава було кинуто тисячі нащадків козацької вольниці. Своїми тілами вони заклали підвалини палаців. Маючи вільний час, я розговорився зі своїм супутником Еріком Яшкевичем. Він народився у сталінському концтаборі і був одним з небагатьох, кому довелося (язик не повертається сказати після почутого – пощастило) вижити. Пізніше за своїм запитом він дізнався про запізнілу реабілітацію своєї матері Антуанети Яшкевич. За його словами, сьогодні у Києві проживає кілька осіб, народжених, подібно до нього, у концтаборах.

Пізньої ночі ми вирушили до Петрозаводська, де на околицях міста нас привітав Андрій Литвин – один з перших засновників у Карелії Товариства української культури „Калина“, батько якого у 1937 році був засуджений на 25 років. Нас радо вітала і голова „Калини“ Лариса Скрипникова.

Карели в республіці складають всього 9.2 відс. населення, українців тут 20 тис. – третина населення.

Л. Скрипникова згадала про маловідомий факт перебування в Карелії засланого Катериною II до Архангельська автора слів гимну України Павла Чубинського, який написав там етнографічний нарис „Корели“.

Голова Української Всесвітньої Координаційної Ради Дмитро Павличко відзначив, що українська делеґація прибула з нагоди 70-річчя розстрілу в Карелії великої групи політв’язнів, і подякував урядові Карелії за те, що стало можливим вирішити питання про встановлення пам’ятника жертвам репресій в Сандармосі.

Наталія Осьмак, дочка Кирила Осьмака – колишнього президента УГВР, члена Центральної Ради першого періоду, згадала про те, що їй довелося багато років працювати в Карелії, проєктуючи мости.

Зустріч із активом „Калини“ відбулася в приміщенні Будинку національних товариств, де українська громада має свою кімнатку. Привезені на подарунок навчальні посібники були з вдячністю прийняті до бібліотечки товариства.

Присутні радо зустріли звістку про те, що донька солістки хору Тетяни Бойко – Ганнуся за направленням товариства зарахована на навчання до Київського університету культури. Зворушливо прочитала власного вірша „Моя розмова з бабусею“ Марійка Лапшина, яка разом із матір’ю приїхала з Житомирщини для відзначення скорботної дати. Прадід і бабуся Марійки в часи репресій були вислані на Соловки. У притихлій залі, як молитва, лунали слова юної поетеси.

Повернення...

(Закінчення зі стор. 23)

участь у 18 міжнародних шахових змаганнях в Західній Европі, здобувши 14 перемог. Переїхавши в 1956 році до США, він завойовує перші місця в чемпіонатах штатів Ілиной, Мишиґен, Мінесота, Небраска, а в Північній Дакоті він багато років утримував титул позаконкуренційного чемпіона штату. Він довгий час очолював і Шахову асоціяцію Північної Дакоти. Помер С. Попель у грудні 1987 року і похований у місті Фарґо (Північна Дакота).

У своїй книзі „Початки шахіста“, яка побачила світ 1943 року в українському видавництві „Краків-Львів“, С. Попель висловив надію, що його праця „стане цеглиною в підвалинах, що на них виросте рідна шахова література“. І так сталося. Численні вихованці Львівської шахової школи здобули чимало високих нагород на самих шахових змаганнях і залишаються в числі найсильніших шахістів світу.

Після розпаду СРСР, коли з імені С. Попеля було вже знято заборону, Львівська обласна федерація шахів започаткувала Міжнародний шаховий турнір памяті С. Попеля. Перший відбувся в 1996, другий – в 1999-му, третій – в 2003 році. А в рік сторіччя від дня народження нашого славного краянина заплановано провести вже четвертий турнір його імені. Не обминула увагою цю ювілейну дату і українська пошта, присвятивши С. Попелеві пам’ятний маркований конверт з його портретом, який на Львівському поштамті в день ювілею погашався пам’ятним поштовим штемпелем.

Спеціяльний кінопоказ в Українському кіноклюбі Колюмбійського університету

НЮ-ЙОРК. – У четвер, 8 листопада, о год. 7:30, у Колюмбійському університеті (702 Hamilton Hall), відбудеться показ італійського фільму „Незнайомка“ з української теми. Їхати лінією підземки ч. 1, до зупинки „116-та вулиця“. Фільм італійською мовою з англійськими написами. Показ безкоштовний і відкритий для всіх бажаючих.

Після фільму відбудеться дискусія на тему „Секс-торгівля українськими жінками у сучасному західньому кінематографі“. Подробиці імпрези на: www.columbia.edu/cu/ufc.

Останнім часом зростає зацікавлення західніх кінематографістів українською тематикою. У США, Канаді, Польщі, Голяндії, Австрії та Італії вийшли фільми, в яких українська тема посідає центральне місце. Український кіноклюб Колюмбійського університету (УККУ) щойно оголосив спеціяльну позачергову імпрезу, яка має засвідчити цю тенденцію.

Найновіша художня стрічка визнаного у світі італійського режисера Джузепе Торнаторе „Незнайомка“ (ориґінальна назва „La Sconosciuta“) – це історія молодої українки Ірини (її грає російська акторка Ксенія Рапопорт), яка шукає працю прибиральниці в Італії. Вона хоче прибирати в будинку, де живуть ювеліри, у родини Адакерів. Виявляється, що Ірина в минулому була змушена працювати не лише секс-рабинею для багатих клієнтів, але й її запліднювали на замовлення тих таки багатих клієнтів, а після народження дитини силоміць забирали її і передавали „замовникам“. Це тривало кілька років. Тепер Ірина водночас ховається від колишнього власника і намагається віднайти одну зі своїх дітей.

Фільм дуже драматичний, сповнений напруги і несподіваних поворотів сюжету. Музика славетного кінокомпозитора Еньо Моріконе. В Італії із „Незнайомкою“ пов’язують великі надії. Фільм дістав найвищу кінонагороду країни, Італійська кіноакадемія висунула його на Оскара у категорії найкращого чужомовного фільму.

Українська тематика посідає центральне місце у фільмах „Обіцянки зі сходу“ (режисер Девід Кроненберґ, Канада), „Імпорт-експорт“ (Ульрих Зайдель, Австрія), „Витвори уяви“ (Керолин Комз, Канада), „Повертаючи борги“ (Славомір Фабіцький, Польща), „Евіленко“ (Давід Ґріеґо, (Італія), „Душка“, (Йос Стелінґ, Голяндія), „Пан Пилипенко і його субмарина“, (Ян Гінрик Древс та Рене Гардер, Німеччина), „Неназвана зона“, (Карлос Родріґес, Еспанія), „Радіофобія“ (Хуліо Сото, Еспанія). Всі ці фільми, за винятком найновішої „Душки“, вже є в колекції УККУ. Частину з них кіноклюб плянує показати у Ню-Йорку та інших містах США й Канади.

Юрій Шевчук

Про гаряче і добре серце маестра Михайла Мороза

На портреті: Володимир Чарський-„Беркут“, пор. Лев Футала-„Лагідний“, сот. Михайло Дуда-„Громенко“. Зліва: Володимир Бойко – керівник Музею визвольних змагань у Львові; Ярослав Хімко – завідуючий Музею Тараса Чупринки в Білогорщі; Лев Футала – голова товариства вояків УПА в США; Богдан Чайковський – директор Історичного музею у Львові; Богдан Ковалик – Головна управа товариства вояків УПА в США.

Цього року проминуло 15 років від дня смерти великого українського мистця Михайла Мороза. Пригадується мені 1947 рік, після рейду деяких Відділів УПА та менших бойових груп ОУН і деяких боївок Служби Безпеки в Західну Европу. Сотня УПА, яка, з огляду на конспірацію, мала назву „Ударник-2“, однією з перших перейшла до Західньої Німеччини. Командував сотнею поручник, відтак підвищений до сотника, Михайло Дуда-„Громенко“.

Після звернення до американців на терені Німеччини, вояки сотні були інтерновані та поселені в Деґендорфі. В таборі інтернованих ми перебували кілька місяців. З огляду на тодішню політичну ситуацію та на союз Америки і СРСР, ми не були певні, чи нас не передадуть до СРСР. Одначе, так не сталося. Прийшов час, і ми були звільнені з табору інтернованих. Стараннями сітки ЗЧ ОУН нас розмістили в окремих Ді-Пі – таборах для переміщених осіб, де скупчено жили українці, які вийшли на Захід ще в 1944-1945 роках, а також ті, що примусово були вивезені з України до Німеччини на працю та звільнені після закінчення Другої світової війни. Ці особи не хотіли повертатися до рідних країв, під окупацію більшовиків. Вояки сотні поділилися на менші групи, щоб було легше їх розмістити та леґально оформити.

Частина з сотні „Ударник-2“, до якої належав я, були приділені до табору Ді-Пі в Реґенсбурґу. В таборі я зустрів своїх батьків та двох молодших братів. Після оформлення в таборовій адміністрації дехто з нас продовжував навчання, брали теж участь в імпрезах, влаштовуваних мешканцями табору. Під час однієї імпрези я мав нагоду познайомитися з маестром М. Морозом. Він, крім малювання, співав у хорі, у якому своїм тенором захоплював слухачів. Також знаходив час зустрічатися з членами рейдуючих частин УПА. Маестро мешкав в таборі зі своєю дружиною Іриною та сином Ігорчиком. Подружжя Морозів не лише ідеологічно сприяло боротьбі ОУН, УПА, але мали гарні спомини з зустрічей з членами ОУН, УПА в Україні у 1944 році. День, в якому родина Морозів покинула Україну, залишився у їхній пам'яті на ціле їхнє життя. Щасливо, при активній допомозі членів, учасників визвольної боротьби, їм удалося уникнути всіх небезпек і податися на Захід. По якомусь часі замешкали в таборі Ді-Пі у Реґенсбурґу. Незважаючи на тяжкі таборові обставини, М. Мороз продовжував малювати. У цій своїй професійній праці запропонував деяким упістам, що радо буде малювати їхні портрети. Одного з них маестро вибрав сотника М. Дуду-„Громенка“, який мешкав у Реґенсбурґу та малював інші групові картини. Від'їжджаючи з табору до США, мистець не залишив намальованих портретів. Взяв з собою портрети сотника „Громенка“ і ще одну картину, на якій є він, Лев Футала-„Лагідний“ і Володимир Черкаський-„Беркут“. Сотник „Громенко“ повернувся в Україну, де 7 липня 1950 року загинув геройською смертю в бою з органами спеціяльних відділів НКВД.

Минали роки, й у 15-ту річницю відходу у вічність свого чоловіка Ірина Мороз передала портрети Головній управі товариства вояків УПА в США для розміщення їх у безпечному місці, щоб пам'ять про сотника УПА була збережена для майбутніх поколінь. Члени Головної управи товариства вояків УПА привезли портрет сотника Громенка і другий, з трьома упістами, до Львівського історичного музею, у відділ Історії визвольних змагань України. Директором Музею є Богдан Чайківський, а керівником цього відділу – Володимир Бойко.

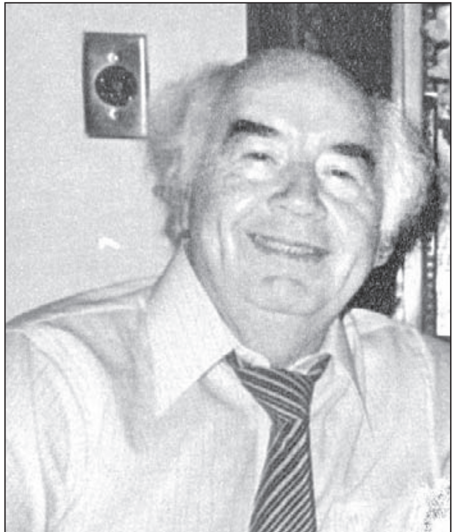
Відзначаючи 100-ту річницю від дня народження ген.-хор Романа Шухевича-Тараса Чупринки у Львові 27-29 червня, члени Головної управи товариства вояків УПА Л. Футала і Богдан Ковалик передали портрети до Львівського історичного музею, звідки вони перенесені до Білогорщі, в музей Романа Шухевича-Тараса Чупринки. Завідуючим музею є Ярослав Хімко.

Вдова М. Мороза – І. Мороз тим своїм жестом не лише вшанувала пам'ять маестра, але теж збагатила Львівський історичний музей. Про М. Мороза як визначного українського мистця написано багато. Ми ж хочемо підкреслити, що він був палким українським патріотом.

Щира подяка І. Мороз і також синові Ігореві за збереження та передання образів до історичного музею.

Лев Футала-„Лагідний“

Співакові Йосипові Гошулякові – 85 років

Йосип Гошуляк

85 років – це вже вік, коли людина не дивиться в майбутнє, а оглядається в минуле. І виникають спогади, думки. Йосипові Гошулякові – оперному і концертному співакові, в жовтні сповнюється 85 років, то є що згадати, заглянувши в минуле.

Ще в січні-лютому цього року українсько-канадський журнал „Основа“, згадуючи про жовтневий ювілей, вмістив статтю музикознавця Андрія Тулянцева, який вперше почув Й. Гошуляка на його концерті в Колонній залі ім. Миколи Лисенка Київської філармонії, у 1980 році. „Це був справжній тріюмф співака. Мистецтво канадського баса полонило слухачів художньою досконалістю, оригінальністю, бездоганним смаком при доборі репертуару. Його фортісімо викликало в уяві порівняння із звучанням оркестри, а піяно зачаровувало своєю ніжністю та багатством відтінків“, – писав А. Тулянцев. І таких відгуків було багато після гастролів у Києві, Львові, Чернівцях, Тернополі. Потім був благодійний Шевченківський концерт у Львові в 1990 році, а тоді знову в 1995 році у Львові. „Круглу дату“ 80-ліття в 2002 році відзначено в актовій залі Дрогобицького педагогічного університету ім. Івана Франка. А потім на Ясній горі, в Гошеві, була Служба Божа за участи композитора з Ню-Йорку Ігоря Соневицького і архидиякона Й. Гошуляка.

Й. Гошуляк має величезний репертуар, частину якого він видав спочатку на платівках, потім – на авдіокасетах, пізніше на компакт-дисках. Видання платівок – унікальне, наприклад, „Українська клясика – Тарас Шевченко, 2-ий том“. Тексти всіх пісень – трьома мовами – українською, англійською і французькою, а видання – англійською мовою „Yosyp Hoshuliak – Bass Arias and Monologues“ з біографіями і фото композиторів. В репертуарі Й. Гошуляка – 25 оперних партій, які він виконує в п'ятьох мовах. Тут і Альвізе („Джоконда“ Понкієлі), Рамфіс („Аїда“ Верді), Раймондо („Лючія ді Лямермур“ Доніцетті), Банко („Макбет“ Верді), Ґремін („Євгеній Онєгін“ Чайковського), Пімен, Варлаам („Борис Ґодунов“ Мусорґського), Батько („Катерина“ Аркаса). Твори Миколи Лисенка, Михайла Вериківського, Станіслава Людкевича, Василя Барвінського, Миколи Фоменка, Григорія Китастого та інших славних композиторів – це вічний зв'язок з рідною землею.

Вболіває мистець Й. Гошуляк за стан музичної культури сьогодні в Україні і діяспорі, про що були його статті „Рятуймо українську музичну культуру“, надруковані в „Бористені“, Дніпропетровськ, і в „Мості“. Й. Гошуляк є автором двох книг – „Й свого не цурайтесь“ (Львів, 1995, 590 стор.), і „Пісні, думи та романси з репертуару Йосипа Гошуляка“ (Тернопіль, 1999, 236 стор.). Це тексти з нотами.

Фахові рецензенти високо оцінили ці книжки. І так найстарший з родини десяти дітей на Поділлі (с. Палашівка, Тернопільщина) Й. Гошуляк, отримавши, крім духовної, вокальну освіту в Німеччині та в Королівській консерваторії в Голяндії став справді великим співаком, якого порівнюють з Іваном Паторжинським, Борисом Гмирею. Коли він співає „О, патрія“ Верді або „Чернець“ Вериківського, критика пише, що „голос співака підносить слухача до рівня екзальтації“. Маестро, вітаємо, здоров'я і ще довгих творчих літ бажаємо!

Ростислав Василенко

Фільм „Береза Картузька" - переконливий документ

Ярослав Розумний

ВІНІПЕҐ, Канада. – В неділю, 23 вересня, в авдиторії Манітобського музею відбулася, заходами манітобської Провінційної Ради Конґресу Українців Канади та при співпраці вініпезького Клюбу професіоналістів і підприємців, прем'єра документального фільму „Береза Картузька" – про польський концентраційний табір, рештки якого сьогодні знаходяться на території Білорусі. В цьому таборі суворого режиму, між 1934-им і 1939-им роками, були ув'язнені тисячі українських інтеліґентів, професіоналів, священиків та студентів з українських земель, що між Першою й Другою світовими війнами були під польською окупацією.

На фотографії: по боках 100-літньої Юлії Іванчук-Міхневич – сестри в'язня, Адріяна Іванчука – дочки в'язня Іванни Чернецької-Качор: зліва – Олександра Гаврилюк, справа – Софія Качор.

„Береза Картузька" – це документ про долю понад 5 млн. українців, які, в результаті аліянтської політичної гри у Версалі, опинилися в міжвоєнний період у межах польської держави. Це пригадка 1939 року, про Західньо-Українську Народну Республіку 1918-1920 років, яку, на тому мирному договорі в Парижі, було позбавлено незалежности й передано чужому володінню.

На чисто людському рівні фільм – це біль сина, батька якого було принижувано й фізично караного в цій в'язниці за те, що він український інтеліґент, патріот і потенційний оборонець прав свого народу.

І вкінці – це вияв громадянського й морального обов'язку українця поза межами батьківщини зробити те, чого на батьківщині його батька ще не робиться – документувати свою історію. Не для помсти за вчинені кривди, але за людяніший завтрішній день.

Режисером і продуцентом „Берези Картузької" є монтреалець Юрій Луговий, член Академії канадської кінематографії і телебачення, відомий своїм авторством документального фільму „Свобода дорогою ціною" (Freedom Had a Price, 1994) – про інтернування канадських українців у часі Першої світової війни, та співавторством (зі Славком Новицьким) документального фільму „Жнива розпачу" (Harvest of Despair, 1984 рік) – про Голодомор-геноцид в УРСР 1932-1933 років. Обидва фільми, важливі своїм історичним значенням і перші на ті теми, здобули понад 12 міжнародних нагород.

Фільм „Береза Картузька" базований на зізнаннях колишніх в'язнів цього табору, які проживали в Канаді й США; на матеріялах державних архівів Києва, Львова, Варшави, Мінська та на діяспорних архівах; на архівних фільмових стрічках і фотографіях, включно з сучасними, знятими для фільму на місці теперішнього табору; та на інтерв'ю з викладачами американського, канадського й польського університетів і з білоруським письменником. Головний матеріял – це зізнання в'язнів і спомини батька.

Кошти продукції цього 55-хвилинного фільму становили понад 200 тис. кан. дол. Частина надійшла від канадської Фундації Тараса Шевченка, від кредитових спілок Монреалю (Caisse Populaire Ukrainienne) й „Будучности" з Торонто та від читальні „Просвіта" в Латін (Квебек) і від Українського Національного Об'єднання (УНО) в Монреалі. Більшість фондів була придбана заходами самого продуцента-режисера фільму та походила з його власних родинних заощаджень.

Під кінематографічним оглядом – добору, оформлення поодиноких сцен і кадрів та самої композиції – цей фільм піднесено до майстерного, мистецького й поетичного рівня неочікуваними контрастними картинами, зізнаннями в'язнів. Фільм перетканий влучними метафорами – ночі, самотнього трамваю на вулиці невідомого міста в темну дощову ніч, дощової зливи зі своєю символікою і сліз, і очищення, чи, врешті, зграєю сполоханих гусей. Все воно по-довженківськи якось вплітається або контрастує з настроєм та головною думкою фільму.

Монтажем болючих свідчень в'язнів про знущання таборових наставників-алькоголіків-садистів над молодими ідеалістами; свідчень, переплетених докорами, гумором та зневажливими ремарками в сторону своїх наставників і самого уряду Юзефа Пілсудського – режисер досягнув нелегкого в документальному фільмі розвитку сюжету та зростання драматичної напруги. Ця напруга переривана вставленими сценами відпруження й остаточного катарсису глядача.

Атмосферу й драматизм фільму підсилено вдалим музичним супроводом молодого тернопільсько-київського композитора – Романа Лугового й читанням дикторського тексту київського актора Богдана Бенюка.

Фільм закінчується упадком Польщі в вересні 1939 року, а з нею й тюрми „Береза Картузька". Після втечі таборової сторожі вночі розбігаються й в'язні.

Багатьох з них пізніше, знайшовши польські списки в'язнів, виловлює служба НКВД, арештовує, а з вибухом німецько-совєтської війни в червні 1941 року їх та десятки тисяч інших вимордовує в совєтських тюрмах на Галицькій землі.

Володимир Луців – патріот, співак і меценат

„Свобода" в ч. 36 повідомила читачів про появу в Україні компакт-диску „Кращі пісні" у виконанні відомого англійського співака українського походження Володимира Луцева. Записи узяті з Культурно-мистецького фонду ім. В. Луцева, що діє в Надвірній, Івано-Франківська обл. Адреса інтернет-крамниці: www.ukrmusic.com.ua. На диску записані пісні Платона Майбороди, Миколи Лисенка, Миколи Колесси, Богдана Веселовського та інших композиторів на слова Івана Франка, Володимира Сосюри, Андрія Малишка, інших українських поетів, а також твори закордонних композиторів. Сьогодні є нагода розповісти про В. Луцева – співака і мецената, про його новий диск.

Володимир Луців був координатором двох європейських турне хору „Думка" і тепер допомагає різним хорам. Так, англійські хори „Вокальні експресії" з Гадерсфільду та „Голоси Рідженсі" з Челтенгаму, які виступали у Львові, Києві та інших містах України у 2006 і 2007 роках, з ініціятиви В. Луцева вивчили українські музичні твори українською мовою, що є, мабуть, покищо унікальним явищем у хоровому співі.

На концерті в Києві В. Луцеву було вручено грамоту подяки від Патріярха УГКЦ Любомира Гузара. Це було в червні нинішного року. Від Президента Віктора Ющенка було внесено на залю два прекрасні кошики квітів, що підкреслює значення такої міжнародної співпраці.

А меценат культури у Києві Ігор Понамарчук, який подарував хорові дві старовинні літографії Києва, закупив 50 компакт-дисків і сказав, що не уявляє собі кращого подарунку для шанувальників української пісні. Створений В. Луцевим у Надвірній фонд вже вісім років продовжує корисну і потрібну справу допомоги українській культурі. Фонд провадить конкурси „Мистець", „Науковець", „Громадський діяч", вручає переможцям нагороди.

В. Луців закінчив консерваторію в Римі у 1957 році. А вже у 1961 році він став одним з п'яти співаків, які представляли Великобританію на Міжнародному пісенному конкурсі „Евробачення", в Бельгії. За краще виконання В. Луців дістав першу нагороду – фіґурку русалки з арфою і півтори тисячі долярів. Після перемоги співак став популярним на сценах Европи. А коли на такому ж конкурсі перемогла Руслана Лижичко, В. Луців розповів про неї і про українську пісню англійським телеглядачам.

Диск „Кращі пісні" породив зацікавлення в музичному світі, бо йдеться про перше таке видання, у якому є українська і міжнародна естрадна музика, але усі – українською мовою. Записи зроблено з оркестрами Стіва Норберта у Лондоні та Швайцарсько-італійського радіо у Люґано на початку 1970-их років. Репертуар, виконання та оркестрації є настільки ориґінальні та професійно виконані, що в Україні це видання можна назвати музичною подією.

У репертуарі є чотири композиції Богдана Весоловського (1915-1971) – українського композитора естрадної музики, який творив у Львові та Монреалі до 1971 року. В. Луців перший записав ряд неаполітанських пісень українською мовою, перший поєднав бандуру із камерним оркестром С. Норберта.

Ось що писав Б. Весоловський про виконання деяких його композицій: „Дорогий пане Луців, дякую Вам за знамените виконання пісень. Дуже ориґінально звучить „Чумацький шлях", а загально „бере" за серце „Біжить доріжка". Монреаль 3 квітня 1970 року".

А ось що писав про виконання цих пісень великий авторитет звукозапису та дискографії проф. Степан Максимюк у своїй монументальній праці з історії українського звукозапису та дискографії: „Наш відомий тенор з Англії В. Луців – у його пісні „Чумацький шлях" пробивається у виконанні добре вишколеного соліста та стихія українського степу і зоряної ночі, де він на висоті свого душевного надхнення дійсно любови повний до нестями". До 750-річчя Львова у 2006 році Управління культури та туризму і Львівська обласна філармонія влаштували концерт пісні Б. Весоловського. Почесним гостем був В. Луців.

Новий компакт-диск Володимира Луцева.

Цей диск приваблює передусім різнорідним репертуаром, інтимно-романтичним виконанням і тому є свого роду клясичним виданням.

В. Луців готується відзначити 50 років подружнього життя з Лесею, яку зустрів, коли був студентом консерваторії і виступав в місті Сошо, де випускають французькі авта. Леся Нестерук принесла йому квіти, а потім приїхала на побачення до Риму. Тепер у них троє дітей – донечки Анна і Оксана, син Андрій.

Л. Хм.

Спомин про три пластові ювілеї

Скавтинґ в Україні заснували 1911 року Олександер Тисовський, Петро Франко та Іван Чмола, які почали організовувати перші пластові гуртки. Пласт оформлено на початку 1912 року, на зразок скавтинґу, одначе організаційні основи Пласту подав д-р О. Тисовський. За порадою І. Боберського прийнято назву „пластун" запорізьких і чорноморсько-кубанських козаків, замість англійської „скавт", а молодіжний рух в Україні названо Пластом і впроваджено козацьку термінологію.

Делеґація скавтів.

Пізніше в Україні Пласт було заборонено, але він відновився на чужині після Другої світової війни в таборах переміщених осіб. Щоб не пішла наша молодь на манівці, а залишилась собою, важливим було ювілейне Свято Весни 5–7 липня 1947 року, яке відбулося в околицях Мітенвальду. Командантом свята був пл. сен. Ярослав Андрухович з Єгеркасерне. Це свято дало поштовх до пластового розквіту, любови до українських традицій і культури та до збереження молодої, української душі на еміґрації.

У 1946-1947 шкільному році пластуни в українському таборі переміщених осіб в Леопольд Касерне в Байройті, Німеччина, почали в гуртках приготування до з'їзду. Пластуни вибирали собі ділянку і готування до гутірок. Пластові поети, члени гуртка „Чорні коти" Левко Майстренко й Ярослав Ликтей писали вірші. Вони звернулися до свого професора та поета Миколи Угрина-Безгрішного, щоб він поправив їх і дав поради. Професор і композитор Іван Недільський погодився написати музику. Так постали пісні „Дванадцять нас в гурті котів", „Гей, славний наш гурток 'Вовків'", „Ми ростем, ми – надія народу" на слова Богдана Нижанківського та М. Угрина-Безгрішного і музику І. Недільського, пісня „Лісових мавок" з Ерлянґену на слова байройтської матуристки Лесі Храпливої та музику І. Недільського, багато інших пісень, які пластуни співають ще й досі. Тоді пластуни почали вивчати нові пісні під дириґентурою проф. Анастасії Огродник-Жилавої.

Ювілейний з'їзд давав нагоду пластовій молоді познайомити чужинських скавтів з Пластом, українськими звичаями, традиціями та культурою, а рівночасно пластунам була нагода довідатися про скавтинґ і його працю.

Кооператива „Пласт" в Байройті, якою завідував пл. сен. Володимир Дармохвал, видала на Свято Весни пластові поштові марки (12 різновидів) з рисунками пластуна з прапором і ватрою та написом „Укр. Пласт". Марки були друковані офсетом на патентованому гумованому папері, кожна іншою барвою. Їх виготовила друкарня Noймайстера в Байройті. Кооператива мала на складі пластові лілейки та замовила пропам'ятні жетони в 35-ліття українського Пласту, листівки з пластовими мотивами, пластову літературу, журнали, пластовий виряд та інші речі, які були потрібні пластунам. 3 липня 1947 року пластуни зійшлись на залізничну станцію в Байройті і, влаштувавшись у вагоні, виїхали до Мітенвальду.

Минали міста, села та хутори з червоними дахами, заквітчані маками та волошками левади, колосисті німецькі поля, ряди хмелю, оброблені грядки, чагарники, сади, присілки та спокійні ліси. У вагоні було гамірно та весело. Одні готувалися до пластових проб, інші жартували, порівнювали німецьку природу з українськими краєвидами. Ось понеслась пісня, пластуни-хористи підхопили її, почався концерт при акомпаніяменті гітари. Німці уважно слухали милозвучні мелодії. На станціях українська пісня чарувала їх і вони нагороджували співаків оплесками.

Наближались Гарміш-Партенкірхен, а тоді – Мітенвальд, де байройтських пластунів і пластунок привітав рясний дощ. 4 липня був гарний соняшний день, але ледве пластуни поставили шатра, як пішов зливний дощ, вся площа перетворилася у болото з калюжами. Але пластун – витривалий, і змагання почалися. 5 липня стало до відкриття понад 90 новаків, 670 пластунів, 660 пластунок, 200 старших пластунів і пластунок, близько 150 сеньйорів.

Від Головної старшини її голова д-р Атанас Фіголь відкрив свято. Промовляв Начальний пластун „Сірий Лев" (Северин Левицький). Пролунали національний і пластові гимни, закінчилось відкриття, а пластуни та пластунки приступили до змагань, включаючи орієнтацію, куховарство, рятівництво, відбиванку, хорові і танечні змагання. Дуже гарною була пластова дефіляда.

Музиканти з Авґзбурґу, Я. Ликтей з Байройту та інші створили пластову оркестру, що складалась з акордеону, гітар і мандолін. Оркестра приґравала до співів, хорових і танцювальних конкурсів вдень, а ввечері акомпаніювала співакам, хорам, грала при ватрах.

В неділю пластове братство зібралося на Літургію, а опісля відкрились виставки пластових осередків, українського мистецтва та ручних робіт пластунок і пластунів. В понеділок, після Богослужения, пластуни попрощалися зі скавтами, між якими були поляки, мадяри, німці, литовці, росіяни, делеґації з Британії та американські гості.

Я. Ликтей одержав ноти нової пісні для баритона в супроводі мандолін і гітар, музиканти одержали копії. Пісня на слова Юрія Старосольського та музику Юрія П'ясецького „При ватрі" починалась словами „Сіріли у сумерку північні шатра". Хоч члени оркестри мали свої завдання, вони завчили нову пісню, спеціяльно написану на заключну ватру. Остання проба з баритоном пл. сен. Осипом Стецурою добре вийшла.

Звук сурми скликав усіх на прощальну Ватру Великої Ради, на яку прийшли три покоління. Делеґати трьох поколінь приступили до високої ватри та підпалили її. Пара пластунів підійшла до палаючої ватри та кинула смерековий вінок до ватри за тих, що не могли прибути, бо були на полі бою або в концентраційних таборах.

Промовами закінчено ватру, але програма ще продовжувалась до пізньої ночі. Найбільше слухачів зібрали байройтські пластуни, бо вони співали нові пісні. На кінець ще прозвучали молитва і пісня „Надобраніч". Останнього дня пластуни прощалися з новими друзями та подругами.

Байротська кооператива „Пласт" була відкрита кожного дня, а коло неї юрмилися пластуни і пластунки, купуючи пластову літературу, виряд, жетони, лілейки, сувеніри, а найбільш популярними були поштові карточки та значки, бо в таборі працювала пластова пошта і там багато пластунів захопилось філятелією. Завершено святкування 7 липня 1947 року. Ця зустріч на чужині піднесла пластунів на дусі, заохотила їх до дальшої праці та дала запоруку, що Пласт розвиватиметься в діяспорі, аж доки Україна не стане самостійною.

Ярослав Ликтей

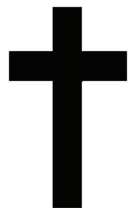
Пластова оркестра на Святі Весни.

На Свято Весни приїхали американські та німецькі гості.

Пластуни ставлять шатро.

Ділимося сумною і болючою вісткою, що у вівторок 23 жовтня, 2007 відійшов у вічність

Д-р Андрій Тершаковець

Залишилися у глибокому смутку:

Донька	Тамара Тершаковець
Сестра	Марійка Тершаковець
	З чоловіком Романом Гавриляком
Братова	Мирослава Тершаковець
Шваґер	Нестор Терлецький з родиною
Братанки:	Юрій Тершаковець з родиною
	Андрій Тершаковець з родиною
Сестрінки:	Іван Бережницький з родиною
	Олена Нітефор з родиною
Кузини:	Василь Тершаковець з родиною
	Остап Тершаковець з родиною
	Ярослав Черник з родиною
Родини:	Терлецьких, Завадівських, Іскалів, Томків

Ближча і дальша родина в Америці, Канаді і в Україні

Похоронні відправи: Панахида в похоронному заведенні Литвин і Литвин, 1600 Stuyvesant Av. Union, NJ у п’ятницю 26 жовтня ц. р. Візитація год 7:00 -9:00. Панахида 7:30. В суботу 27 жовтня Служба Божа о год. 9:30 в церкві св. Івана Хрестителя, 719 Sanford Av. Newark, NJ. Опісля похорон на цвинтарі в Баунд Брук, Н. Дж.

Вічна Йому Пам’ять!

Просимо про молитви за душу покійного. Замість квітів на його свіжу могилу можна давати пожертви на Український Музей в Нью-Йорку.

У смутку повідомляємо, що в понеділок, 8 жовтня 2007 р. відійшла у вічність в домі у Fairfax, VA, проживши 52 роки дорога ДРУЖИНА і СЕСТРА

СВ. П.

ОКСАНА НІНА МЕКДУҐАЛ

Похорон відбувся у п'ятницю, 12 жовтня 2007 р. з похоронного заведення Fairfax Memorial Funeral Home на цвинтар Fairfax Memorial Park.

Залишені в смутку:

муж	– ВІЛІЯМ
сестра	– МАРІЯ з чоловіком ПАВЛОМ ЛУЩИКОМ
тесті	– МАРІЯ і ВІНЦЕНТ МЕКДУҐАЛ
сестра мужа	– МОРІН з чоловіком КАРЛОМ СОЛТЕР
племінниці	– ЛІДІЯ і ЛИНДА з родинами.

Вічна Її пам'ять!

ДОРОГІ ЧИТАЧІ!

Висилаючи посмертні оголошення, просимо подавати числа своїх телефонів.

Оголошення можуть бути оплачені кредитовими картками: VISA, MASTER CARD або AMERICAN EXPRESS

За мову і зміст посмертних оголошень і подяк редакція не відповідає

Помер св. п. Микола Ракуш

Св.п. Микола Ракуш

23 серпня цього року українська громада Чикаґо поховала св.п. Миколу Ракуша. Покійний із дружиною Ириною прибулиэ до Америки в 1948 році і поселилися в Чикаґо. Тут присвятили багато своєї праці для розвитку дитячої оселі в Равнд-Лейку, активно збирали гроші у Фонд УККА, були зе це відзначувані і шановані. Покійний М. Ракуш був також членом управи Союзу купців і підприємців. На початку 1960-их років подружжя Ракушів переїхало до Маямі Біч на Фльориді. Там також були активними у церковному та громадському житті. М. Ракуш був головою відділу Українського Народного Союзу, активістом „Українського клюбу“ в Маямі, а відтак довгими роками – головою Українсько-Американської асоціяції сеньйорів Маямі. За час своєї каденції зумів розбудувати це Товариство до понад 60 членів та потроїти його майно. Завданням Товариства, крім товариського життя, була побудова дому для людей старшого віку.

Подружжя Ракушів підтримувало Фонд катедр українознавства (ФКУ) при Гарвардському університеті значними грошовими пожертвами. Першу свою грошову вплату переслали вже в 1966 році, а в 1973 році стали меценатами ФКУ. У 1989 Фонд катедр українознавства та Український Науковий Інститут Гарвардського університету відзначили щедрість подружжя грамотою і висловили подяки за княжий дар від І. та М. Ракушів – 250 тис. дол.

На громадській зустрічі-гостині ФКУ 8 квітня 1981 року в залі „Українського клюбу“ в Маямі М. Ракуш сказав: „Наші пожертви у вільному світі, які б великі вони не були, ніколи не зрівняються з жертвами тих патріотів в Україні, які за права України й українського народу караються на тяжких каторгах, у в’язницях та концентраційних таборах совєтської імперії. Ми можемо тепер, у вільному світі, зробити те, що неможливо в Україні – створити і безустанно підтримувати наукові інституції для ширення правди про Україну, для розвитку вільної української науки“.

Подружжя Ракушів створило для українських студій в Гарвардському університеті видавничий фонд їхнього імені.

Після відновлення незалежности України в 1991 році виявився великий брак українсько-національних шкільних підручників. У школах України вживалися совєтські підручники. Координаційний Комітет Допомоги Україні заініціював в 1992 році Фонд видання підручників для шкіл України, і першою метою було видати буквар і три читанки (тираж: 300,000 примірників). І знову під енергійним проводом М. Ракуша Українсько-Американська асоціяція сеньйорів Маямі пожертвувала княжий дар в сумі 250 тис. дол. на цю ціль.

М. Ракуш народився 27 червня 1914 року в Україні, а помер 16 сеепня 2007 року в Маямі, на 94-му році життя. Похоронна відправа відбулася в українській церкві в Маямі; опісля тіло було перевезене до Чикаґо і поховано на цвинтарі св. Миколая.

Під час тризни Богдан Боднарук мав слово від Товариства української мови. Він згадав, що покійний був щирим українським патріотом, надзвичайно щедрим добродієм і фінансово допомагав у різних важливих проєктах.

У дальшій праці Товариство Української Мови будемо відчувати брак людини, яка була дуже діловою, динамічною та жертовною!

Вічна Йому пам’ять!

Д-р Богдан Боднарук

У першу річницю відходу у вічність св. п. д-ра Любомира Кузьмака

Переглядаючи старі архіви, мені пощастило знайти звіт про бенкет на честь д-ра Любомира Кузьмака, який влаштувала 12 березня 1989 року Асоціяція оборони людських прав в Україні (АГРУ). На бенкет були запрошені понад 300 осіб з громади в Ню-Джерзі. В неділю, в залі „Берклі Гайтс“, зійшлися вдячні пацієнти і друзі доктора-ювілята.

Бенкет на честь доктора був виявом любови і вдячности громади за його великий вклад в їхнє здоров’я. Дарунок від присутніх – це була плякетка з написом і збірка творів Тараса Шевченка, бо якраз була річниця великого поета. На плякетці був напис-подяка за відданість для людей, які не раз не мали чим заплатити, але здоров’я та життя яких рятував доктор. Спеціяльна подяка була за опіку над новоприбулими з України борцями за права людини, переслідуваними в СРСР. Одним з найвизначніших серед них був св. п. генерал Петро Григоренко, яким опікувався доктор і якому полагодив задарма операцію, лікування і опіку. Він також лікував і оперував Ростика Целюпу, Марка Рубана і багато інших. Деякі з них були присутні на бенкеті.

Д-р Л. Кузьмак славився новаторською операцією для пацієнтів з надмірною надвагою. Він об’їздив США та Україну з доповідями і прозірками і був за це нагороджений.

В мистецькій частині бенкету виступали Любомир Калинич зі співом і грою на ґітарі і Одарка Полянська зі грою на арфі. О. Полянська була головою бенкетового комітету і виконала левову частку підготування імпрези. Л. Калинич був колеґою доктора з шкільної лави.

Улюблений д-р Л. Кузьмак залишиться в наших серцях назавжди, а пам’ять про нього буде вічна!

Божена Ольшанівська

Шкільна Рада при УККА ділиться сумною вісткою,
що 9 жовтня 2007 р. відійшов у вічність

св. п.

Академік
АНАТОЛІЙ ГРИГОРОВИЧ
ПОГРІБНИЙ

Визначний літературознавець, письменник і публіцист, автор численних наукових праць, професор Київського Національного та Українського Вільного університетів і голова Всеукраїнського Т-ва ім. Ващенка, колишній заступник міністра освіти.

Анатолій Погрібний упродовж багатьох років співпрацював зі Шкільною Радою у виданні підручників для шкіл в Україні, читав лекції на вчительському семінарі на Союзівці, постійно цікавився станом українського шкільництва в США.

Шановній дружині Анатолія Погрібного пані Галині та двом його синам Валентинові і Віталію висловлюємо глибоке співчуття.

ШКІЛЬНА РАДА

Ділимося сумною вісткою, що в середу, 3 жовтня 2007 р. відійшла у вічність наша дорога ДРУЖИНА

св. п.

ІРИНА АНДРУС

нар. 11 листопада 1925 р. в Україні.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в суботу, 6 жовтня в Українській католицькій церкві Чесного Хреста в Асторії, Н. Й.

Похована на St. Raymonds Cemetery.

У смутку залишилися:

муж – ТЕОДОР
племінник – РОМАН ВОЛЧУК з дружиною КАТІ, сином БОГДАНОМ і внуками ДАНИЛОМ і АДАМОМ

Вічна Її пам'ять!

В 40-ий ДЕНЬ СМЕРТИ

св. п.

ОЛЕГА Ю. ПАВЛЮКА

який відійшов у вічність 17 вересня 2007 р.
будуть відправлені
ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ та ПАНАХИДИ
27 жовтня 2007 р.
в церквах:

- св. Йосафата у Рочестері, Н. Й.;
- свв. Петра і Павла у Бріджпорті, Па.;
- Царя Христа у Бостоні, Ма.;
- св. Духа у Савт Дірфілді, Ма.

Цим шляхом дружина, сини та брат з родиною складають щиру подяку всім рідним, приятелям і знайомим, що так численно взяли участь у похоронних відправах та попрощали Покійного в останню дорогу.

Сердечне спасибі за ласкаві і щедрі пожертви в пам'ять Покійного на:

Пласт – „Фонд ім. Олега Павлюка" на оплату пластових таборів для неспроможних дітей 4,700 дол.
Children of Chornobyl Relief and Development Fund 1,400 дол.
УОКЦ у Філядельфії 100 дол.

Дякуємо за пожертви на Святі Літургії та прегарні квіти, які прикрашували домовину.

Просимо ласкаво згадати Покійного у своїх молитвах.

Брат БОРИС ПАВЛЮК

У НЕВИМОВНО СУМНІ РІЧНИЦІ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ:

ДЕСЯТУ РІЧНИЦЮ
мого дорогого ніколи незабутнього БАТЬКА

св. п.

ПАВЛА ВОЛОДИМИРОВИЧА
ПРИШИБИ-ПРИШИБИНСЬКОГО

та

ПЕРШУ РІЧНИЦЮ
моєї дорогої, ніколи незабутньої МАТУСІ

св. п.

ОЛЬГИ ІВАНІВНОЇ з роду ЛАВРЕНЧУК

буде відправлена
ПОМИНАЛЬНА ПАНАХИДА
за спокій Їхніх Душ у православній церкві св. Покрови у м. Філядельфії
у неділю, 28 жовтня 2008 р. після Служби Божої.

Просимо ласкаво згадати Покійних ОЛЬГУ та ПАВЛА у своїх молитвах.

Вічна Їм пам'ять!

Дочка Євдокія Трипупенко з родиною.

Шановні читачі!

Висилаючи до „Свободи" спомини і співчуття з приводу відходу своїх близьких і друзів, не забувайте підтримувати видання тижневика пожертвами на пресовий фонд!

Редакція

РЕКЛЯМА • ОГОЛОШЕННЯ • ПОВІДОМЛЕННЯ • Марійка Оцісльавська 973-292-9800 #3040

• ЗНАЙОМСТВА •

Українець, 33 роки, лікар, познайомиться з жінкою відповідного віку для створення сім'ї. Андрій.
Тел.: 011-380-67-99-01-354

• ПРАЦЯ •

Шукаю працю по догляду за старшими особами або дітьми з проживанням або без проживання в стейтах Ню-Джерзі, Ню-Йорку або Коннектикат.
Тел.: (914) 375-0737

Потрібна українка для догляду за трьома дітьми (11, 8 і немовлям) і до легкої домашньої праці у Mendham, NJ; 5 днів на тиждень із замешканням. Платня за домовленням.
Тел.: (908) 766-5179 або (201) 400-7044